

**Uchwała Nr XXII/91/2004
Rady Miejskiej w Okonku
z dnia 29 czerwca 2004 r.**

MIASTO I GMINA OKONEK

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA I GMINY OKONEK
NA LATA 2004 – 2011**

Okonek, czerwiec 2004 r.

Zamawiający:

Miasto i Gmina Okonek
ul. Niepodległości 53
64-965 Okonek

Wykonawca:

Arcadis Ekokonrem Sp. z o.o.
50-512 Wrocław
ul. Tarnogajska 18

Główni autorzy opracowania:

mgr inż. Małgorzata Juchniewicz
mgr Joanna Sokół-Woźniak
mgr Jacek Chrząstek
mgr Marcin Kościk
mgr Artur Taraziewicz

Prezes Zarządu:

mgr Marek Adamek

Autorzy bardzo dziękują za pomoc podczas realizacji „Programu ochrony środowiska...” :

- Panu Burmistrzowi Miasta i Gminy Okonek – Romualdowi M. Duszara
- Kierownikowi Wydziału Gospodarki Komunalnej, Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta i Gminy Okonek – Marianowi Wrzeszcz
- Z-cy Kierownika Wydziału Gospodarki Komunalnej, Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta i Gminy Okonek – Mariuszowi Ikała
- Przewodniczącemu Komisji Rady Miejskiej Porządku Publicznego, Gospodarki Gminnej i Ochrony Środowiska – Mieczysławowi Rapta
- Nadleśnictwu Okonek

ARCADIS
EKOKONREM

Spis treści

1. WSTĘP	7
1.1. Podstawa prawna opracowania	7
1.2. Forma realizacji zamówienia	7
1.3. Ogólna charakterystyka	7
1.4. Koncepcja Programu	7
1.5. Metodyka tworzenia Programu	8
1.6. Uwarunkowania Programu	9
1.6.1. Zasady polityki ekologicznej	9
1.6.2. Podstawowe założenia polityki ekologicznej	9
1.6.4. Uwarunkowania wynikające ze "Strategii rozwoju Miasta i Gminy Okonek"	10
1.7. Zawartość dokumentu Programu	11
2. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO	12
I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY	12
2.1. Ochrona przyrody i krajobrazu	12
2.1.1. Stan wyjściowy	12
2.1.2. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku	12
2.2. Ochrona lasów	14
2.2.2. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku	14
2.3. Ochrona gleb	15
2.3.1. Stan wyjściowy	15
2.3.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	15
2.4. Ochrona zasobów kopalin	16
2.4.1. Stan wyjściowy	16
2.4.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	17
3. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE	18
3.1. Jakość wód	18
3.1.1. Stan wyjściowy	18
3.1.2. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku	19
3.2. Gospodarka odpadami	21
3.3. Jakość powietrza atmosferycznego	22
3.3.1. Stan wyjściowy	22
3.3.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	22
3.4. Hałas	24
3.4.1. Stan wyjściowy	24
3.4.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	25

3.5. Promieniowanie elektromagnetyczne	25
3.5.1. Stan wyjściowy	25
3.5.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	25
3.6. Poważne awarie	26
3.6.1. Stan wyjściowy	26
3.6.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	26
4. CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM	27
4.1. Integracja aspektów ekologicznych z rozwojem społeczno-gospodarczym	27
4.1.1. System transportowy	27
4.1.1.1. Transport drogowy	27
4.1.1.2. Trasy rowerowe	28
4.1.1.4. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	28
4.1.2. Turystyka i rekreacja	29
4.1.2.1. Szlaki turystyczne piesze i rowerowe, dla zmotoryzowanych i wodne	29
4.1.2.2. Baza noclegowa, agroturystyka i inne obiekty	30
4.1.2.3. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	30
4.1.3. Rolnictwo i gospodarka rybacka	31
4.1.3.1. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku	32
4.1.4. Przemysł	35
4.1.4.1. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	36
4.2.1.1. Jednostki i organizacje uczestniczące w edukacji ekologicznej	37
4.2.1.2. Edukacja ekologiczna w szkołach	38
4.2.1.3. Edukacja ekologiczna prowadzona przez Nadleśnictwo Okonek	39
4.2.1.4. Ścieżki edukacyjne	39
4.2.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku	40
5. PRZEDSIĘWZIĘCIA PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI W LATACH 2004 – 2007	42
5.1. Edukacja ekologiczna	42
5.2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody	43
5.3. Ochrona lasów	44
5.4. Ochrona gleb	45
5.5. Ochrona i jakość wód	47
5.6. Jakość powietrza atmosferycznego	48
5.7. Hałas	49
5.8. Promieniowanie elektromagnetyczne	49
5.9. Poważne awarie	50
6. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM	51
6.1. Wprowadzenie	51
6.1.1. Instrumenty polityki ochrony środowiska	51
6.1.2. Instrumenty prawne	51
6.1.3. Instrumenty finansowe	53
6.1.4. Instrumenty społeczne	54

6.1.5. Instrumenty strukturalne	55
6.3. Upowszechnianie informacji dla środowisku	56
6.4. Organizacja zarządzania środowiskiem	57
6.4.1. Wprowadzenie	57
6.4.2. Ogólne zasady zarządzania środowiskiem	57
6.4.3. Zarządzanie programem ochrony środowiska	58
6.4.4. Monitoring wdrażania programu	58
6.4.5. Harmonogram wdrażania Programu	60
6.5. Główne działania w ramach zarządzania Programem	60
7. ASPEKTY FINANSOWE WDRAŻANIA PROGRAMU	62
7.1. Wprowadzenie	62
7.2. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć Programu	62
7.3. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2004-2007	63
7.3.1. Wprowadzenie	63
7.3.1. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2004-2007	63
7.3.2. Prognoza podziału kosztów wg źródeł finansowania	64
8. SPIS LITERATURY	65
9. WYKAZ SKRÓTÓW	66
10. LISTA OSÓB BIORĄCYCH UDZIAŁ W SPOTKANIACH ROBOCZYCH	68

Załącznik: *Stan środowiska Miasta i Gminy Okonek*

Spis tabel

Tabela 4.1. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Mieście i Gminie Okonek	32
Tabela 5.1. Edukacja ekologiczna - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	42
Tabela 5.2. Ochrona przyrody i krajobrazu – przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	43
Tabela 5.3. Ochrona lasów - Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	44
Tabela 5.4. Ochrona gleb - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	45
Tabela 5.5.1. Ochrona i jakość wód – zaopatrzenie w wodę - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	47
Tabela 5.5.2. Ochrona i jakość wód - gospodarka ściekowa - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	47
Tabela 5.6. Jakość powietrza atmosferycznego - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	48
Tabela 5.7. Hałas - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007	49
Tabela 5.8. Promieniowanie elektromagnetyczne - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 - 2007	49

Tabela 5.9. Poważne awarie - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 - 2007.....	50
Tabela 6.1. Wskaźniki monitorowania efektywności "Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Okonek".....	59
Tabela 6.2. Harmonogram wdrażania "Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Okonek" ..	60
Tabela 6.3. Główne działania w ramach zarządzania środowiskiem	60
Tabela 7.1. Szacunkowe źródła finansowania i koszty w Mieście i Gminie Okonek (w tys. PLN)	63
Tabela 7.2. Szacunkowe koszty wdrażania Programu w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	63
Tabela 7.3. Struktura (szacunkowo) finansowania Programu w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN).....	64

Spis rycin

Ryc. 4.1. Pracujący w Mieście i Gminie Okonek (stan 31.12.2002 wg GUS).....	35
Ryc. 4.2. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w 2002 r w Mieście i Gminie Okonek (wg GUS) ...	35

Spis map

Mapa nr 1	Walory turystyczne Miasta i Gminy Okonek
-----------	--

1. WSTĘP

1.1. Podstawa prawna opracowania

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa, ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (Dz. U. z dnia 20 czerwca 2001 r. nr 62, poz. 627) nakłada na gminy obowiązek opracowania programów ochrony środowiska.

Do opracowania „Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Okonek na lata 2004 – 2011” wraz z „Planem gospodarki odpadami na lata 2004-2011” przystąpiono w oparciu o wynik przetargu przeprowadzonego przez Starostwo Powiatowe w Złotowie. Na jego podstawie w dniu 31 lipca 2003 roku pomiędzy Burmistrzem Miasta i Gminy Okonek a Arcadis Ekokonrem Sp. z o. o. zawarto umowę na opracowanie przedmiotowego „Programu...”.

1.2. Forma realizacji zamówienia

Zamówienie zostało zrealizowane w postaci dwóch podstawowych dokumentów, którymi są:

- **Program¹ ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Okonek na lata 2004 – 2011.** Dokument ten spełnia wymagania gminnego programu ochrony środowiska.
- **Plan² gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Okonek na lata 2004 - 2011.** Dokument Planu spełnia wymagania planu gminnego.

1.3. Ogólna charakterystyka

Miasto i Gmina Okonek położona jest w północnej części Powiatu Złotowskiego. Od południa graniczy z gminą Jastrowie, od południowego wschodu z gminą Złotów, a od wschodu z gminą Lipka. Od północnego wschodu z województwem pomorskim (powiat człuchowski), a od zachodu z zachodnio-pomorskim (powiat szczeciński).

Miasto i Gmina Okonek zajmuje 19,65% powierzchni Powiatu Złotowskiego.

Według danych uzyskanych z Urzędu Miasta i Gminy, na dzień 31.12.2003 roku gminę zamieszkiwało – 9 377 osób (13,2% ludności w powiecie), z czego 4 019 osób zamieszkiwało miasto Okonek.

1.4. Koncepcja Programu

Koncepcja Programu oparta jest głównie o zapisy trzech dokumentów, którymi są:

1. *Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku.* Definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin. Zgodnie z ustawą (Art.14 ust.1 poś), program ochrony środowiska, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:
  - cele ekologiczne,
  - priorytety ekologiczne,
  - rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.
2. *Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010*”, dostosowana do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z zapisami tego dokumentu Program winien definiować:
  - cele średniookresowe do 2010 roku,

¹ W dalszej części dokumentu mówiąc o Programie mamy na myśli „Program ochrony środowiska”

² W dalszej części dokumentu mówiąc o Planie mamy na myśli „Plan gospodarki odpadami”

- zadania na lata 2003 – 2006,
- monitoring realizacji Programu,
- nakłady finansowe na jego wdrożenie.

Cele i zadania ujęte w kilku blokach tematycznych:

- cele i zadania o charakterze systemowym,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie surowców,
- jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne.

3. *Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym*", które podają sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki co do zawartości programów.

W Programie uwzględniono również zapisy poś (Art.14 ust.2, art. 18 ust.2) wskazujące, że program ochrony środowiska przyjmuje się na 4 lata, a Burmistrz Miasta i Gminy zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata raportów o wykonaniu Programu i przedstawiania ich Radzie Miejskiej.

Kierując się powyższymi zapisami, Program podaje:

- Cele ekologiczne średniookresowe do 2011 roku wraz z kierunkami działań poprzedzone stanem wyjściowym oraz listę przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2004 – 2007 ujęte w blokach tematycznych wymienionych powyżej (pkt.2) z uwzględnieniem wskazówek zawartych powyżej (pkt.3),
- Monitoring realizacji Programu,
- Aspekty finansowe wdrażania Programu.

Obecnie brakuje wielu aktów wykonawczych do „Prawa ochrony środowiska” i do kilkunastu ustaw komplementarnych, których treść powinna być uwzględniana w Programie. Oznacza to, że niniejszy „Program.....” ma formułę otwartą i w miarę wejścia w życie wspomnianych przepisów wykonawczych będzie on korygowany i uszczegóławiany.

Program ochrony środowiska pozostaje w ścisłej relacji z „Strategią rozwoju Gminy Okonek” oraz „Programem ochrony środowiska dla Powiatu Złotowskiego”. Z dokumentów tych wynikają główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego omawianego obszaru i związane z nimi kierunki presji na środowisko.

1.5. Metodyka tworzenia Programu

Zgodnie z wymaganiami ustawy „Prawo ochrony środowiska” i „Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” duży nacisk położono na proces wypracowywania programu i na elastyczność jego treści, tj. włączanie społeczności lokalnych zarówno w proces opracowywania, jak i wdrażania programu oraz monitorowanie i ocenę realizacji programu. Dlatego już w początkowych etapach prac nad Programem zwrócono szczególną uwagę na wymianę informacji i konsultacje pomiędzy administracją samorządową szczebla gminnego i powiatowego oraz administracją rządową i samorządową szczebla wojewódzkiego, nadleśnictwami, największymi zakładami przemysłowymi, organizacjami pozarządowymi.

W procesie tym zwanym *procesem otwartego planowania* wykorzystano takie narzędzia, jak:

- spotkania robocze,
- warsztaty robocze,
- bieżące konsultacje ze specjalistami lokalnymi.

„Program...” opracowywany był we współpracy z wieloma przedstawicielami gminy, uzgodniony z Burmistrzem, a następnie zaopiniowany przez Starostwo Powiatowe, został uchwalony przez Radę Miejską w formie uchwały (Uchwała Nr XXII/91/2004 Rady Miejskiej w Okonku z dnia 29 czerwca 2004 r.).

1.6. Uwarunkowania Programu

Jako podstawa niniejszego Programu zostały przyjęte zasady realizacji polityki ekologicznej, cele i zadania ujęte w obowiązującym dokumencie "Polityki ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 -2010".

1.6.1. Zasady polityki ekologicznej

Polityka ochrony środowiska Miasta i Gminy Okonek powinna być oparta na zasadach polityki ekologicznej państwa. Razem z *zasadą zrównoważonego rozwoju*, jako nadrzędnej, uwzględniono szereg zasad pomocniczych i konkretyzujących, m.in.:

- **Zasadę prewencji**, oznaczającą w szczególności:
  - zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych technik (BAT),
  - recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania,
  - zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli (tzw. dyrektywa IPPC),
  - wprowadzanie prośrodowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnosięciowymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji i Responsible Care itp.
- **Zasadę „zanieczyszczający płaci”** odnoszącą się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność tę ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowiska, a więc także konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych.
- **Zasadę integracji** polityki ekologicznej z politykami sektorowymi oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi.
- **Zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej** odnoszącą się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska, a następnie do oceny osiągniętych wyników, a oznaczającą potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

1.6.2. Podstawowe założenia polityki ekologicznej

Cele polityki ekologicznej państwa, a także wojewódzkiego i powiatowego programu ochrony środowiska nakreślają *konkretne wyzwania i obszary zainteresowania dla Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Okonek*. Są to m.in.:

1. W zakresie jakości wód:
  - Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych: miejskich, przemysłowych i wiejskich,
  - Zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł przestrzennych (rozproszonych), trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi (przede wszystkim z terenów rolnych oraz z terenów rekreacyjno-turystycznych i zurbanizowanych).
2. W zakresie gospodarki odpadami:
  - Stworzenie podstaw dla nowoczesnego gospodarowania odpadami komunalnymi, zapewniającego wzrost odzysku tych odpadów,
  - Zwiększenie poziomu odzysku odpadów przemysłowych.
3. W zakresie ochrony środowiska przed hałasem:
  - Ograniczenie hałasu na obszarach miejskich oraz na odcinkach zamieszkałych wzdłuż głównych dróg do poziomu równoważnego nie przekraczającego w porze nocnej 55 dB.
4. W zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych:
  - Konieczność zaniechania nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych na cele przemysłowe,

- Wprowadzanie nowoczesnych technologii w przemyśle i energetyce w celu zmniejszenia wodochłonności, materiałochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji oraz redukcji emisji zanieczyszczeń do środowiska (BAT),
  - Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych - do 2010 roku co najmniej podwojenie wykorzystania tej energii w stosunku do roku 2000, zgodnie z celami Unii Europejskiej wyrażonymi w *Białej Księdze (COM(97)599)*,
  - Ochrona ekosystemów leśnych oraz zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo,
  - Zachowanie zasobów przyrody, w tym różnorodności biologicznej, dobrego stanu ekosystemów oraz walorów krajobrazu, w tym krajobrazu rolniczego (m.in. poprzez zachowanie tradycyjnych metod gospodarowania).
5. Wdrożenie systemu Natura 2000 oraz zapewnienie spójności ekologicznej województwa poprzez tworzenie i powiększanie sieci obszarów chronionych (ESOCh – Parki narodowe, krajobrazowe i OChK).
  6. Dostosowanie polityk sektorowych do zadania zrównoważonego gospodarowania i ochrony zasobów naturalnych (ekologizacja polityk sektorowych).
  7. Kształtowanie proekologicznych wzorców konsumpcji i zachowań mieszkańców w duchu zasady zrównoważonego rozwoju oraz zapewnienie dostępu mieszkańców województwa /powiatu/miasta i gminy do informacji o środowisku, do udziału w podejmowaniu decyzji w sprawach dotyczących ochrony środowiska, w tym udziału w procedurze opracowywania i wdrażania "Programu ochrony środowiska" (konieczność dalszego rozwoju świadomości ekologicznej szerokich kręgów społeczeństwa, wzrost ich aktywnego uczestnictwa w konkretnych działaniach na rzecz środowiska i poprawa efektywności tych działań).
  8. Doskonalenie struktur zarządzania środowiskiem w skali województwa /powiatu/gmina.

1.6.4. Uwarunkowania wynikające ze "Strategii rozwoju Miasta i Gminy Okonek"

Strategia Rozwoju Gminy Okonek jest dokumentem będącym podstawą programowania rozwoju miasta i gminy. Program ochrony środowiska jest realizacją strategii rozwoju. Rozwój gospodarczy gminy jest uwarunkowany specyficznymi czynnikami związanymi bezpośrednio z Miastem i Gminą oraz z najbliższym otoczeniem. Wybrane mocne strony gminy przedstawiono poniżej:

1. Korzystne położenie geograficzne (ze względów komunikacyjnych),
2. Walory przyrodnicze i krajobrazowe (lasy, jeziora, rzeki – szansa na rozwój turystyki),
3. Zasoby leśne i surowce mineralne (kruszywo),
4. Gleby o dobrej bonitacji w północnej części Gminy,
5. Odnawialne źródła energii (woda, wiatr, biogaz),
6. Ulgi podatkowe dla inwestorów,
7. Dobre warunki do rozwoju gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych,
8. Dość dobrze rozwinięta infrastruktura wodociągowa,
9. Determinacja w rozwiązywaniu zagrożeń środowiskowych (odpady, ścieki komunalne).

Przy opracowywaniu niniejszego „Programu...” wykorzystano propozycje zawarte w „Strategii rozwoju Gminy Okonek”.

Jako podstawę przyjęto określoną w Strategii Gminy misję:

***GMINA OKONEK - JEST TO GMINA ROLNICZO – PRZETWÓRCZA, WYKORZYSTUJĄCA
NATURALNE WALORY PRZYRODNICZE, WSPIERAJĄCA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ
PRZYJAZNĄ CZŁOWIEKOWI I PRZYRODZIE.***

Cel nadrzędny Strategii brzmiący „Wyższy poziom życia społeczno-ekonomicznego mieszkańców Gminy Okonek” ma umożliwić rozwiązanie problemu kluczowego, jakim jest „wysokie bezrobocie

strukturalne i utajone”. Realizacja celów strategicznych umożliwi osiągnięcie nadrzędnego celu Strategii.

1.7. Zawartość dokumentu Programu

Konstrukcja dokumentu opiera się na schemacie identycznym jak w „Polityce ekologicznej państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010”. Program będzie zawierał, oprócz niniejszego rozdziału 1 (*Wstęp*), następujące rozdziały:

- **Rozdział 2 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody.** W rozdziale przedstawiono następujące zagadnienia:
  - ochrona przyrody i krajobrazu,
  - ochrona lasów,
  - ochrona gleb,
  - ochrona zasobów kopalin.
- **Rozdział 3 Jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne:** jakość wód, gospodarowanie odpadami, zanieczyszczenia powietrza, oddziaływanie hałasu, promieniowanie elektromagnetyczne i poważne awarie.
- **Rozdział 4 Cele i zadania o charakterze systemowym.** Rozdział ten ujmuje następujące zagadnienia:
  - integracja aspektów ekologicznych z rozwojem społeczno-gospodarczym,
  - edukacja ekologiczna i udział społeczeństwa w sprawach ochrony środowiska,
  - współpraca ponadlokalna.

Zagadnienia ujęte w rozdziałach 2 i 3 oraz edukacja ekologiczna (ujęta w rozdziale 4) zostały opracowane poprzez podanie stanu wyjściowego (w oparciu o załącznik: Stan środowiska Miasta i Gminy Okonek) i celów średniookresowych do 2011 roku oraz kierunków działań.

- **Rozdział 5 Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007.**
- **Rozdział 6 Zarządzanie środowiskiem:** zarządzanie Programem, wskaźniki efektywności Programu, harmonogram procesu wdrażania Programu, kontrola wdrażania Programu.
- **Rozdział 7 Aspekty finansowe wdrażania Programu:** koszty wdrożenia przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2004 – 2007 i źródła finansowania. Koszty ujmują zarówno koszty zarządzania środowiskiem, współpracy, ewentualnych badań i opracowań oraz koszty inwestycyjne.

Niniejszy dokument posiada:

- załącznik: Stan środowiska Miasta i Gminy Okonek.

2. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY

Poprawa środowiska i jakości życia mieszkańców wynika z założeń VI Programu działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010. W Polsce podstawowymi działaniami ukierunkowanymi na osiągnięcie ww. celu będzie:

- zwiększenie lesistości z 28,5% (2001rok) do 30% (2020 rok), a w dalszej perspektywie do 32 – 33%,
- włączenie wyznaczonych obszarów do europejskiej sieci NATURA 2000,
- ochrona terenów wodno-błotnych,
- poprawa stanu czystości wód powierzchniowych.

2.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

2.1.1. Stan wyjściowy

Głównymi atutami środowiskowymi Miasta i Gminy Okonek są wysokie walory krajobrazowe wiążące się z obecnością lasów, wód powierzchniowych stojących i płynących oraz urozmaiconą rzeźbą. Teren ten cechuje się zróżnicowaniem siedliskowym i dużą bioróżnorodnością. Do obszarów prawnie chronionych Gminy należy obszar chronionego krajobrazu „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy”.

Na terenie Gminy znajduje się 12 pomników przyrody i użytek ekologiczny „Żurawina” w Ciosańcu o pow. 48,73 ha (Nadleśnictwo Okonek).

2.1.2. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku

Cele:

1. *Rozwój i bieżąca ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo*
2. *Ochrona walorów krajobrazu rekreacyjnego i rolniczego*
3. *Wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody*

Planowane formy ochrony przyrody i podejmowane działania na terenie Miasta i Gminy Okonek

- Planuje się przeprowadzenie ponownej aktualizacji rejestru pomników przyrody i ich oznakowanie,
- W Nadleśnictwie Okonek w ramach systemu CORINE (Koordynacja Informacji o Środowisku) są proponowane następujące ostoje przyrody:
  - ostoja kompleksowa „Lasy Lędyczek”,
  - dwie ostoje cząstkowe,
- Nadleśnictwo Okonek projektuje rezerwaty:
  - Wrzosowisko w Okonku o pow. 302 ha,
  - Ols nad Czarną o pow. 118 ha,
- Rozpoczęte są działania przejęcia od Agencji Nieruchomości Rolnych w Pile parku podworskiego w Lotyniu,
- Planuje się również poczynić starania w kierunku rewitalizacji wyżej wymienionego parku i przywrócenia mu dawnej świetności.

Na podstawie „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej ekosystemów mokradłowych Nadleśnictwa Okonek” i „Waloryzacji przyrodniczej oraz koncepcji ochrony terenów dawnego poligonu Okonek w Nadleśnictwie Okonek” 34 obiekty (uznane za obiekty o wysokich walorach) wytypowano do objęcia ochroną aktywną.

Kierunki działań

- Aktualizacja rejestru pomników przyrody,
- Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych,
- Tworzenie nowych obiektów chronionych,
- Ekspozowanie zabytków i ciekawych miejsc pod względem architektonicznym i krajobrazowym.

System zieleni terenów zabudowanych

Zagadnienie zieleni miejskiej dotyczy głównie Miasta Okonek.

Ważną częścią składową miasta Okonek są tereny zielone, które zajmują powierzchnię ok. 34,3 ha. Parki zajmują 12 ha powierzchni, tereny cmentarzy czynnych to powierzchnia 11,1 ha, a tereny cmentarzy nieczynnych - 10 ha. Zieleńce w mieście to ok. 0,5 ha, pasy uliczne – 0,4 ha, a trawniki – 0,3 ha.

Gmina na swoim terenie posiada jeden park podworski. Park ten z wiekowym i różnorodnym drzewostanem (m.in. buki, jawory, dęby, lipy i świerki) znajduje się w Lotyniu.

W najbliższych latach powinno się dążyć do zwiększania liczby kompleksów zieleni szczególnie w strefach najintensywniejszej zabudowy mieszkaniowej i do rozbudowy systemów zieleni niskiej.

Wskazane jest wykorzystywanie funkcji krajobrazowych zadrzewień zapewniających przesłanianie obiektów dysharmonijnych w „otwartym krajobrazie” np.: budynków, których przekształcenie nie jest zasadne ze względów funkcjonalnych i ekonomicznych.

Kierunki działań

- Modernizacja układu zieleni parkowej i osiedlowej,
- Powiększenie powierzchni zieleni miejskiej,
- Rewitalizacja parków wiejskich.

Tereny turystyczne i krajobraz rolniczy

Polityka ekologiczna państwa zakłada wsparcie tradycyjnych praktyk gospodarczych na obszarach wiejskich oraz rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego (wspieranie form rolnictwa stosującego metody produkcji nie naruszające równowagi przyrodniczej) oraz działań na rzecz utrzymania tradycyjnego urozmaiconego krajobrazu rolniczego.

Na obszarze rolniczym Gminy najbliższe lata mogą się charakteryzować:

- rozwojem małych gospodarstw jako gospodarstw ekologicznych,
- rozwojem gospodarstw agroturystycznych,
- rozwojem bazy turystycznej i agroturystycznej,
- rozwojem infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,
- wzrostem intensywności rolnictwa,
- zwiększaniem się liczby dużych, towarowych, wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych.

Taki rozwój Gminy może mieć istotny wpływ na walory przyrodnicze, ich degradację i przekształcanie, w związku z tym ważnym zadaniem będzie zapewnienie warunków do ochrony zasobów przyrodniczych, walorów kulturowych i krajobrazowych, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców i turystów. Na terenach tych rekreacja i turystyka będą przebiegały w sposób zorganizowany, a obiekty będą spełniały wymogi ochrony środowiska. Należałoby dokonać analizy kształtowania krajobrazu polnego.

Kierunki działań

- Rozwój tradycyjnych form gospodarowania (rolnictwo ekologiczne, ekoturystyka, agroturystyka),
- Odpowiednie kształtowanie krajobrazu polnego,
- Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w stosunku do nowo powstających obiektów turystycznych i rekreacyjnych,
- Współpraca zainteresowanych stron w zakresie udostępniania miejsc i szlaków (w szczególności dostępu do wód) w celu upowszechnienia czynnej turystyki i rekreacji,
- Dalszy rozwój ścieżek rowerowych.

Edukacja ekologiczna

Rozwijanie edukacji i wymiana informacji podnosząca społeczną świadomość celów i potrzeb w dziedzinie ochrony przyrody i bioróżnorodności, a także związanych z działaniami w tej sferze korzyści, jest jednym z zadań określonych w Programie Wykonawczym do PEP.

Teren Gminy Okonek charakteryzuje się wysokimi walorami turystycznymi i posiada sprzyjające warunki do rozwoju turystyki i rekreacji. Ważnym zadaniem będzie zapewnienie możliwości mieszkania, pracy oraz wypoczynku i rekreacji mieszkańcom Miasta i Gminy przy jednoczesnym zabezpieczeniu warunków dla właściwej ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych poprzez odpowiednie udostępnianie obiektów i obszarów chronionych oraz wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody.

Kierunki działań

- Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży szkolnej,
- Promowanie istniejących form ochrony przyrody i miejsc cennych przyrodniczo,
- Dalszy rozwój systemu ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych.

2.2. Ochrona lasów

2.2.2. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku

Cele:

- 1. Zachowanie i zwiększanie istniejących zasobów leśnych**
- 2. Wzrost różnorodności biologicznej systemów leśnych**
- 3. Poprawa stanu zdrowotnego lasów**

Poszczególne nadleśnictwa czynią wysiłki w celu poprawy stanu środowiska leśnego i ochrony przyrody. Nadleśnictwo Okonek w 2003 roku zrealizowało m.in.:

- Inwentaryzację i waloryzację przyrodniczą ekosystemów mokradłowych,
- Szczegółową inwentaryzację i waloryzację przyrody oraz Programu Ochrony Przyrody Terenów Popoligonowych,
- W ramach ochrony mokradel budowę zastawek w celu podwyższenia poziomu wód gruntowych
- i powrotu do naturalnego stanu biocenoz.

Zalesienia gruntów porolnych i dolesianie prowadzone jest przez wszystkie nadleśnictwa.

Należy prowadzić zalesienia obszarów o najniższej wartości rolniczej, w celu zwiększenia lesistości. Zasadne są zalesienia ze względów ekologicznych: poprawa struktury gatunkowej, funkcje ochronne, powiązania kompleksów, ograniczające uciążliwe oddziaływania, poprawa bioróżnorodności. Zalesienia nie są wskazane w obszarach łąk śródpolnych i nieużytków stanowiących cenne fragmenty przyrody.

Należałoby w najbliższym czasie rozważyć zagospodarowanie terenów leśnych znajdujących się na obszarze byłego poligonu. W tym celu Nadleśnictwo Okonek zleciło sporządzenie „Inwentaryzacji

i waloryzacji przyrodniczej ekosystemów mokradłowych Nadleśnictwa Okonek” i „Waloryzacji przyrodniczej oraz koncepcji ochrony terenów dawnego poligonu Okonek w Nadleśnictwie Okonek”.

Kierunki działań

- Lokalizacja zalesień i zadrzewień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- Systematyczne zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo (zgodnie z ustawą),
- Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkody przemysłowe, degradacja),
- Zwiększenie różnorodności gatunkowej lasów i bieżąca ochrona istniejących kompleksów leśnych,
- Realizacja programów małej retencji m.in. na terenach Nadleśnictw we współpracy z WZMiUW,
- Edukacja ekologiczna w zakresie wzbogacania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych,
- Współpraca Nadleśnictwa Okonek z Gminą w ramach dalszego rozwoju sieci dróg i szlaków, w celu udostępnienia dla ruchu turystycznego.

2.3. Ochrona gleb

2.3.1. Stan wyjściowy

Gmina Okonek odznacza się najlepszymi glebami w powiecie i posiada, jako jedyna, gleby orne najwyższej klasy bonitacyjnej (11 ha). Na terenie gminy znajduje się również najwięcej, w porównaniu do pozostałych gmin powiatu, gleb orných klas dobrych i średnio-dobrych, łącznie 2837 ha, tj. 22,23% powierzchni gminy. Dużą powierzchnię zajmują grunty klasy IV, bo 6322 ha (tj. 49,54%), a grunty najsłabszych klas bonitacyjnych, czyli V i VI, to 27,2% powierzchni zajmowanej przez grunty orne w gminie. Gleby orne pod zalesienie zajmują powierzchnię 122 ha.

Potencjalne zagrożenia gleb na terenie gminy:

- zanieczyszczenia gleb związane z gospodarką rolną (chemizacja rolnictwa),
- niewystarczający stan utrzymania systemu melioracji podstawowej i szczegółowej,
- zagrożenie erozją wietrzną i wodną,
- nie do końca rozwiązana gospodarka ściekowa,
- transport kolejowy i drogowy.

2.3.2. Cel średniokresowy i kierunki działań do 2011 roku

Cel:

Właściwe użytkowanie istniejących zasobów glebowych, ich ochrona i rekultywacja

Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, powinno polegać na:

- lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji,
- zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacyjnej.

W pierwszej kolejności prowadzone powinny być działania z zakresu edukacji ekologicznej rolników, mające na celu uświadomienie konsekwencji nieprawidłowej gospodarki rolnej i wskazanie właściwych rozwiązań. Istotnym kierunkiem działań będzie wdrażanie i upowszechnianie *Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (KDPR)*.

Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców zmniejszy zjawisko dzikich wysypisk, wypalania łąk i ściernisk, wprowadzania ścieków do gruntów, wyrzucania odpadów.

Coraz silniej popierane będzie rolnictwo ekologiczne, szczególnie, że gmina posiada obszary o cennych walorach przyrodniczych. Stopniowo odstępować się będzie od bezściółkowej hodowli bydła, propagując hodowlę ściółkową, dostarczającą obornika, ważnego składnika strukturotwórczego gleby. Preferowane będzie:

- wprowadzanie racjonalnego nawożenia, uwzględniającego konieczność przeciwdziałania stratom materii organicznej gleb przez możliwe szerokie zastosowanie obornika i humusotwórczych upraw, poplonów i międzyplonów,
- wprowadzanie urozmaiconych płodozmianów,
- stosowanie maszyn niepowodujących nadmiernego ugniatania i wytwarzania tzw. „podeszwy płuznej”, która zmienia niekorzystnie właściwości gleb i przyspiesza odpływ wody oraz substancji biogenych z pól uprawnych.

Dla utrzymania optymalnego uwilgocenia gleby i prawidłowego systemu odwadniania konieczne będzie utrzymanie urządzeń melioracyjnych, rowów i drenażu, w dobrym stanie. Eksploatacja tych systemów powinna polegać na regulacji odpływu wód i możliwie długim utrzymaniu zasobów wody w profilu glebowym. Na terenie gminy będą prowadzone działania dotyczące odbudowy bądź modernizacji melioracji. Do odbudowy i modernizacji w najbliższych latach przewidziane jest 1400 ha, natomiast melioracja nowa ma powstać na 3829 ha gruntów.

Zakładając ciągły rozwój przedsiębiorczości, a równocześnie sieci komunikacyjnej, na terenie Miasta i Gminy Okonek wzrośnie negatywny wpływ oddziaływania przemysłu i ruchu samochodowego na gleby. Ciągi komunikacyjne i zakłady przemysłowe będą ograniczane na obszarach gleb najwyższej jakości.

Grunty wyłączone z użytkowania rolniczego i gleby zdegradowane na obszarach rolniczych będą zalesiane lub zagospodarowywane poprzez przeznaczenie ich na plantacje choinek, szkółki roślin ozdobnych, itp.

Kierunki działań

- Ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych,
- Wdrażanie i przestrzeganie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych,
- Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- Racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów oraz używanie sprawnego sprzętu rolniczego,
- Właściwe przechowywanie nawozów organicznych (gnojówka, gnojownica, obornik),
- Prawidłowe utrzymanie urządzeń melioracji szczegółowej i podstawowej,

2.4. Ochrona zasobów kopalin

2.4.1. Stan wyjściowy

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. – prawo geologiczne i górnicze reguluje zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” regulacje dotyczące ochrony kopalin zapewniają ochronę złóż kopalin polegającą na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących. Dla prawidłowego gospodarowania zasobami kopalin ustala się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego szczególne warunki zagospodarowania terenów, w tym zakaz zabudowy.

Na terenie Miasta i Gminy Okonek występuje 9 złóż, w tym jedno w chwili obecnej jest eksploataowane - Lędyczek Północ (zasoby bilansowe występują w ilości 523,7 tys. ton, a przemysłowe w ilości 493,0 tys. ton; wydobyte wynosi 40 tys. ton).

Za najważniejsze problemy z zakresu ochrony kopalin uznano:

- przekształcanie litosfery i pogarszanie stosunków wodnych na skutek powierzchniowej eksploatacji kopalin.

2.4.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku

Cel:

Gospodarowanie zasobami surowców mineralnych w sposób racjonalny z uwzględnieniem ochrony środowiska i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych

Minister Środowiska, wojewodowie i starostowie odpowiedzialni są za kształtowanie polityki ochrony złóż kopalin i gospodarowanie zasobami surowców. W przypadku złóż eksploatowanych istotne jest maksymalne wykorzystanie zasobów w granicach udokumentowania, a następnie skuteczna i właściwa, z punktu widzenia gospodarki przestrzennej i ochrony środowiska, rekultywacja wyrobiska. Obowiązki te głównie ciążyą na użytkowniku złoża, natomiast rolą administracji publicznej jest określenie warunków prowadzenia eksploatacji, jej zakończenia i rozliczenia.

W przypadku złóż nieeksploatowanych, jedynym sposobem zabezpieczenia zasobów udokumentowanych złóż przed ich utratą jest ochrona obszarów, na których występują przed zainwestowaniem uniemożliwiającym późniejszą eksploatację.

Wydobywanie kopalin wiąże się z powstawaniem szkód w środowisku. W trakcie prac poszukiwawczych złóż ropy i gazu możliwe są erupcje solanki, gazu ziemnego czy też ropy naftowej, powodujące zanieczyszczenie powietrza, gleby i wód podziemnych. Stosowane są zabezpieczenia minimalizujące negatywny wpływ na środowisko, lecz w całości wpływu ich nie można zlikwidować.

Wydobywanie kopalin systemem odkrywkowym powoduje degradację powierzchni terenu i praktycznie prace rekultywacyjne po zakończonej eksploatacji w niewielkim stopniu łagodzą przeobrażenia spowodowane wydobywaniem kopalin.

Kierunki działań

- Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych (wyrobisko w Łędyczku).

3. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE

Jakość środowiska jest jednym z istotnych czynników decydujących o zdrowiu człowieka.

Zasady prozdrowotnej polityki ekologicznej uwzględniającej związek środowiska ze zdrowiem wyraża:

- „Europejska karta środowiska i zdrowia”, przyjęta podczas Pierwszej Europejskiej Konferencji nt. „Środowisko i Zdrowie” we Frankfurcie n. Menem w 1989 roku,
- Deklaracja Drugiej Europejskiej Konferencji Ministrów Środowiska i Zdrowia w Helsinkach w 1994 roku, w której Polska wyraziła potrzebę i gotowość ustanowienia i realizacji narodowego projektu zdrowia środowiskowego,
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, która w art. 68 ust.4 zobowiązuje władze publiczne do zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska.

Również w Programie Działań UE w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010, wśród czterech priorytetowych obszarów działań wymienione jest „Środowisko i zdrowie”. Cel strategiczny sformułowany jako „osiągnięcie takiej jakości środowiska, w którym poziomy zanieczyszczeń spowodowanych przez człowieka nie prowadzą do znaczącego wpływu na zdrowie człowieka lub jego zagrożenia”.

Do najważniejszych elementów środowiska mających wpływ na zdrowie należą: wody, powietrze atmosferyczne i gleby a wśród uciążliwości środowiskowych należy wymienić: hałas, odpady komunalne i przemysłowe.

Większość unijnych standardów, którym Polska musi sprostać będąc członkiem Unii Europejskiej, dotyczy jakości środowiska. Zadania z tego zakresu należą do najistotniejszych i najbardziej kosztownych, ponieważ obejmują tak ważne dziedziny, jak ochrona zasobów wodnych, ochrona powietrza atmosferycznego, gospodarowanie odpadami. Do nich odnosi się również wiele przyjętych przez Polskę zobowiązań międzynarodowych wynikających z podpisanych konwencji i protokołów do konwencji.

3.1. Jakość wód

3.1.1. Stan wyjściowy

Jakość wód powierzchniowych

Jakość wód powierzchniowych płynących – rzeki

Na obszarze Gminy w 2002 roku monitoring obejmował punkty na Gwdzie, Szczyrej, Debrzynie i Czarnej.

Gwda odpowiadała wymogom III klasy czystości, Szczyra - odpowiadała II klasie czystości. Debrzynka - prowadziła wody III klasy czystości (o tym zadecydowały niektóre parametry fizykochemiczne, tlen, azotyny, fosfor; saprobność i bakteriologia – odpowiadały II klasie czystości). Czarna - rzeka prowadziła wody pozaklasowe (fosfor ogólny).

Jakość wód powierzchniowych – jeziora

W 2002 roku jeziora z terenu gminy nie były objęte badaniami. Jedynie Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny prowadzi badania w 2 miejscach zlokalizowanych nad jeziorami, które są zwyczajowo udostępniane dla społeczeństwa jako kąpieliska. W kąpieliskach tych woda odpowiada II klasie czystości (2000-2003).

Jakość wód podziemnych

Badania monitoringu regionalnego dotyczyły 2 punktów z terenu Miasta i Gminy Okonek (w Okonku i Podgajach). W 2002 roku nastąpiła poprawa jakości wód (na Ib).

Gospodarka wodno - ściekowa

Długość sieci wodociągowej w Mieście i Gminie Okonek wynosi 89,6 km, a zwodociągowanie wynosi 93,3%.

W 2003 roku na terenie Miasta i Gminy Okonek zużyto o 4,2% wody mniej niż w roku 2002. Zużycie to wyniosło 300,5 tys. m³.

Średnio zużyto w 2002 roku – 864,31 m³/d, a w 2003 roku - 823,7 m³/d.

W 2002 roku długość sieci kanalizacyjnej na terenie Miasta i Gminy Okonek wynosiła 11,7 km (Okonek – 7,9 km, Lotyń – 2,3 km, Borucino – 1,5 km)

W 100% skanalizowana jest miejscowość Borucino, w 78,2% Okonek, a w 76,2% Lotyń. Średnie skanalizowanie dla Miasta i Gminy Okonek wynosi 56,9%.

Na terenie Miasta i Gminy Okonek działają 3 oczyszczalnie ścieków. Miasto Okonek wyposażone jest w oczyszczalnię mechaniczno-biologiczną, której przepustowość wynosi 750 m³/d. W miejscowości Lotyń działa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 220 m³/d, a w miejscowości Borucino - oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości 250 m³/d.

3.1.2. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku

Cele:

- 1. Zapewnienie odpowiedniej klasy czystości wód powierzchniowych***
- 2. Ochrona jakości wód podziemnych***
- 3. Zapewnienie wszystkim mieszkańcom Miasta i Gminy odpowiedniej jakości wody do picia***

Ustawa Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 roku jest najważniejsza z punktu widzenia ochrony wód. Ustawa ta ostatecznie wprowadza i reguluje zasady zlewniowego zarządzania gospodarką wodną. Wprowadzenie regionów zlewniowych jest zgodne z przepisami prawa Unii Europejskiej, a w szczególności Ramową Dyrektywą Wodną (2000/60/WE) oraz dyrektywami:

- 96/61/EEC dotyczącą zintegrowanej ochrony przed zanieczyszczeniem,
- 91/271/EEC w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych,
- 91/676/EEC w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami, pochodzącymi ze źródeł rolniczych,
- 76/464/EEC w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje niebezpieczne odprowadzane do środowiska wodnego.

Zgodnie z zapisami Prawa wodnego, mówiąc o jakości użytkowej wód należy rozumieć:

- wody powierzchniowe i podziemne, które są lub mogą być wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- wody powierzchniowe wykorzystywane do celów rekreacyjnych, a w szczególności do kąpieli,
- wody powierzchniowe przeznaczone do bytowania ryb, skorupiaków i mięczaków lub innych organizmów w warunkach naturalnych oraz umożliwiających migracje ryb.

Z punktu widzenia niniejszego programu ochrony środowiska istotne są zapisy Prawa wodnego nakładające na aglomeracje o równoważnej liczbie mieszkańców od 2000 do 15000 (taką aglomeracją w rozumieniu Prawa wodnego jest Miasto i Gmina Okonek), obowiązek wyposażenia w sieci kanalizacyjne zakończone oczyszczalniami ścieków (zgodnie z ustaleniami krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych) w terminie do - do 31 grudnia 2015 r.

Jednym z ważniejszych celów zawartych w Strategii gminy w dziedzinie ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I INFRASTRUKTURA jest „rozbudowa oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowanie”.

Kierunki działań do 2011 – ochrona jakości wód powierzchniowych

Źródła lokalne i zewnętrzne (spoza granic Miasta i Gminy) oddziałują na **jakość wód powierzchniowych** przepływających przez teren Gminy. Szczególną rolę odgrywają tu punktowe zrzuty zanieczyszczeń. Wśród nich największe znaczenie mają zrzuty ścieków (bytowo gospodarczych i przemysłowych) nieoczyszczonych lub oczyszczonych niedostatecznie.

Mówiąc o jakości użytkowej wód powierzchniowych należy mieć na uwadze wykorzystywanie ich do celów rekreacyjnych i bytowania ryb.

W swym obecnym stanie, dla zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowej wód uporządkowanie gospodarki ściekowej wymaga dalszych inwestycji.

Uporządkowanie gospodarki ściekowej przyczyni się nie tylko do poprawy jakości wód powierzchniowych (rzek i jezior), których stan decyduje o walorach krajobrazowych, rekreacyjnych, a także warunkuje bytowanie i rozwój wielu gatunków roślin i zwierząt, ale także zapobiegnie zanieczyszczeniu wód podziemnych, a w perspektywie długoterminowej przyczyni się do poprawy ich jakości. Stąd w Mieście i Gminie Okonek w następnych latach planuje się budowę kolektora sanitarnego w miejscowości Lotyń (2004 rok) i kontynuację budowy kolektora w miejscowości Okonek.

Kierunki działań

- Budowa, rozbudowa i systematyczna modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- Modernizacja oczyszczalni ścieków w kierunku spełnienia wymagań obowiązującego prawa i optymalizacja wykorzystania istniejących oczyszczalni,
- Budowa oczyszczalni przydomowych w miejscach nie objętych zasięgiem sieci kanalizacyjnej w okresie perspektywicznym do 2010 roku,
- Zintensyfikowanie kontroli miejsc nielegalnych odprowadzeń ścieków do wód powierzchniowych oraz ich likwidacja,
- Dostosowanie zagospodarowania turystycznego jezior i zbiorników wodnych do granicznych wielkości chłonności turystycznej.

Kierunki działań do 2011 – ochrona jakości wód podziemnych

Zwiększenie skuteczności **ochrony jakości wód podziemnych** ma na celu zmniejszenie przenikania zanieczyszczeń z powierzchni ziemi do warstw wodonośnych. Duże znaczenie będzie mieć zapewnienie właściwej ochrony wód w strefach szczególnie wrażliwych (do końca 2003 roku Dyrektorzy RZGW zobowiązani byli do opracowania wykazu takich wód), a więc tam, gdzie podatność na ich zanieczyszczenie jest największa. Aby osiągnąć ten cel konieczne jest uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wszelkich informacji bieżących oraz prognoz dotyczących oddziaływania na środowisko wodne projektowanej zabudowy i wszelkich obiektów, a także obszarów funkcjonalnych na terenie miasta i gminy. Sporządzenie na ich podstawie projektów stref ochronnych, a następnie odpowiednie ich wdrożenie da możliwość sprawowania dostatecznej kontroli nad procesami migracji zanieczyszczeń i tym samym ograniczy degradację wód.

Istotnym źródłem zanieczyszczenia zwłaszcza wód podziemnych są spływy obszarowe oraz przedostawanie się zanieczyszczeń z nieszczelnych szamb, ścieki przedostające się z nieszczelnej kanalizacji, bądź zanieczyszczenia migrujące ze składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych oraz jako skutki zdarzeń awaryjnych.

Ograniczanie zanieczyszczeń z tytułu spływów powierzchniowych będzie realizowane poprzez systematyczne wdrażanie zasad prowadzenia gospodarki rolnej zgodnych z założeniami ochrony środowiska. Silnym oparciem dla tego typu działań jest odpowiednia edukacja i promocja w zakresie ekologicznych praktyk rolniczych.

Kierunki działań

- Wprowadzanie odpowiednich zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe przed zainwestowaniem,
- Wdrażanie projektów stref ochronnych,
- Monitoring studni kopanych (wykorzystywanych jako szamba) i ich prawidłowa likwidacja,
- Promowanie prośrodowiskowych zasad uprawy, hodowli zwierząt i produkcji rolniczej.

Kierunki działań do 2011 – poprawa jakości wody ujmowanej do spożycia lub na cele socjalno – bytowe

Działania podejmowane w ramach kierunków wskazanych powyżej, zwłaszcza w części dotyczącej ochrony jakości wód podziemnych, będą skutkowały **poprawą jakości wody ujmowanej do spożycia lub na cele socjalno – bytowe**. Udostępnienie wody dobrej jakości mieszkańcom Gminy zależy także od poprawy wskaźnika zwodociągowania (patrz stan wyjściowy) i stanu technicznego istniejącej sieci wodociągowej oraz wydajności i sprawności stacji uzdatniania wody. W najbliższych 4 latach będzie prowadzona budowa sieci wodociągowej w Okonku i miejscowości Lędyczek.

Kierunki działań

- Działania związane z budową, rozbudową i modernizacją wodociągów,
- Modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody w celu dostosowania jakości wody do spożycia i na cele socjalno – bytowe do standardów UE.

3.2. Gospodarka odpadami

Jak już wcześniej powiedziano (rozdz.1.) częścią niniejszego "Programu ochrony środowiska ..." jest "Plan gospodarki odpadami ...", stanowiący osobny dokument.

3.3. Jakość powietrza atmosferycznego

3.3.1. Stan wyjściowy

Jakość powietrza na obszarze Miasta i Gminy jest dobra, a wieloletnie badania poziomu stężeń podstawowych zanieczyszczeń wskazują na systematyczną poprawę w tym zakresie.

Na jakość powietrza ma wpływ sposób zabudowy terenu i pora roku. Jakość powietrza pogarsza się w miesiącach zimowych w sezonie grzewczym, gdzie oprócz emisji ze źródeł komunikacyjnych występuje emisja ze źródeł energetycznego spalania paliw (emisja niska).

W celu zmniejszenia emisji ze źródeł niskich w ostatnich latach w Gminie przeprowadzono procesy modernizacyjne kotłów przystosowując je tym samym do spalania paliw ekologicznych (olej, gaz).

W coraz większym stopniu mieszkańcy wykorzystują ekologiczne paliwa (drewno).

Pomimo tego udział źródeł, w których stosuje się jako paliwo węgiel kamienny, jest nadal duży. Około 14% ogólnej liczby mieszkańców jest podłączona do gazociągu (Okonek, Lotyń, Podgaje).

3.3.2. Cel średniokresowy i kierunki działań do 2011 roku

Cel:

- 1. Utrzymanie aktualnego stanu jakości powietrza w Mieście i Gminie Okonek**
- 2. Promocja i wykorzystywanie naturalnych źródeł energii**

W krajach Unii Europejskiej kompleksową regulację w tej dziedzinie stanowi tzw. dyrektywa ramowa w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza w otoczeniu - 96/62/EC. Określa ona podstawowe ramy prawne, w tym ujednoczone metody i kryteria oceny jakości powietrza i jest uzupełniana licznymi pochodnymi aktami prawnymi. Z kolei „systematyczna poprawa jakości powietrza” jest zgodna z celem zdefiniowanym w dokumencie "Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003 - 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 -2010" (*poprawa stanu zanieczyszczenia powietrza oraz uzyskanie norm emisyjnych, wymaganych przez przepisy Unii Europejskiej*).

Emisja niska

W Mieście i Gminie Okonek jednym z celów wyznaczonych w „Strategii...” jest zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, powstałych podczas spalania paliw stałych, co ma się odbywać poprzez m.in. wykorzystanie odnawialnych zasobów energii oraz dalszą gazyfikację Gminy, w szczególności na terenach zabudowanych.

Na terenach wiejskich, gdzie względy ekonomiczne ograniczają rozwój gazyfikacji i sieci ciepłowniczej, w znaczącym stopniu wykorzystywane powinny być lokalne zasoby energii odnawialnej i wprowadzane takie źródła energii, jak gaz i olej, czy drewno.

Kierunki działań

- Opracowanie programu termomodernizacji małych obiektów ze zmianą nośnika ciepła na bardziej ekologiczne z możliwością ubiegania się o środki UE,
- Dalsza gazyfikacja miejscowości,
- Zbadanie możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii (lasy, biomasa),
- Upowszechnianie przyjaznego środowiska budownictwa poprzez stosowanie materiałów energooszczędnych,
- Edukacja ekologiczna mieszkańców zmierzająca do wyeliminowania spalania odpadów w kotłowniach domowych.

Emisja komunikacyjna

Emisja ze źródeł komunikacyjnych stanowi rosnące zagrożenie. W „Strategii Miasta i Gminy” w dziedzinie INFRASTRUKTURA TECHNICZNA jednym z szeregu problemów wymienia się zły stan dróg i ich przeciążenie oraz brak obwodnic dróg krajowych wokół większych miejscowości, a w

dziedzinie ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE – wysoki poziom spalin w miejscowościach przy drogach krajowych.

Zmniejszenie emisji komunikacyjnej powinno następować poprzez wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszaru miasta i innych miejscowości, zmniejszenie ruchu samochodowego lokalnego i działania dotyczące zmniejszenia emisji zanieczyszczeń wraz ze spalinami.

Stąd na obszarze Miasta i Gminy konieczna jest (w szczególności przy drogach krajowych) budowa obejść większych miejscowości, segregacja ruchu pieszego i kołowego oraz izolacja zabudowy.

Kierunki działań

- Budowa obwodnic,
- Podjęcie działań w celu skanalizowania ruchu na obszarze Miasta i obszarach najcenniejszych przyrodniczo,
- Zaktywizowanie transportu szynowego w celu zmniejszenia obciążenia dróg,
- Bieżąca modernizacja dróg,
- Egzekwowanie reżimów emisji spalin przez użytkowników pojazdów,
- Wsparcie budowy infrastruktury rowerowej; budowa nowych tras rowerowych,
- Edukacja ekologiczna mieszkańców nt. proekologicznych zachowań w zakresie korzystania ze środków transportu.

Emisja przemysłowa

Zasady dążenia do zapobiegania i zmniejszania zanieczyszczenia powietrza spowodowanego emisją z zakładów przemysłowych zostały określone w Dyrektywie Rady 84/360/EWG. Dyrektywa ta realizuje zasadę prewencji i regułę ostrożności, uzupełniając ją koncepcją BATNEEC (*najlepsza dająca się zastosować technologia nie wymagająca nadmiernych kosztów*). Najnowszy sposób rozumienia tej koncepcji jest zawarty w Dyrektywie Rady nr 96/61/EWG z dnia 24 września 1996 r. w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń (IPPC).

W prawie wspólnotowym wymagania dotyczące jakości urządzeń ochronnych są ściśle powiązane z problematyką dopuszczalnej emisji – emisja jest dopuszczalna, gdy nie można jej zlikwidować lub ograniczyć mimo zastosowania najlepszej dostępnej techniki (BAT / Best Available Techniques).

Istotne będzie także podejmowanie przez przedsiębiorstwa dobrowolnych działań na rzecz ochrony środowiska, w tym redukcji emisji przemysłowej poprzez upowszechnienie systemów zarządzania środowiskowego zgodnych z międzynarodowymi normami. I tu również znajdują się zakłady posiadające nie tylko system zarządzania środowiskiem, ale również system zarządzania jakością.

Ważne jest instalowanie urządzeń redukujących zanieczyszczenia, w tych zakładach, które jeszcze ich nie mają.

Należy jednak podkreślić, że emisja przemysłowa w Mieście i Gminie Okonek nie jest uciążliwa.

Kierunki działań

- Podejmowanie dobrowolnych działań na rzecz „czystszej” i bardziej przyjaznej środowisku produkcji,
- Wdrażanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku (BAT),
- Modernizacja procesów technologicznych (hermetyzacja i automatyzacja),
- Instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesach technologicznych oraz poprawa sprawności obecnie funkcjonujących urządzeń,
- Wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (ISO 14000).

Energia odnawialna

Średni wskaźnik produkcji energii ze źródeł odnawialnych w Unii Europejskiej wynosi 5,8% w ogólnej produkcji energii. Dla Polski wskaźnik ten wynosi 2,8%. W strukturze źródeł energii odnawialnej dominuje energia z biomasy, energia wodna i inne źródła.

Na terenie Miasta i Gminy Okonek występują następujące formy energii odnawialnej:

- Energia z elektrowni wodnych

Na rzece Gwdzie zlokalizowane są następujące elektrownie:

- Elektrownia Wodna „Żarki”, Łomczewo,
- Elektrownia Wodna, Lubnica,
- Elektrownia Wodna, Węgorzewo,
- Energetyka Poznańska. Zakład Elektrowni Wodnych Sp. z o.o., Elektrownia Podgaje.

- Energia geotermalna

Agencja Mienia Wojskowego w Okonku – ogrzewanie bloków mieszkalnych.

- Biopaliwa

W zakładzie „NAMTRA” Sp. z o.o. w Czarnem, Zakład w Okonku stosowane są odpady z mechanicznej obróbki drewna.

Polityka ekologiczna państwa zakłada do 2010 roku co najmniej podwojenie w stosunku do 2000 roku wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Jest to zgodne z polityką Unii Europejskiej. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na terenie Powiatu Złotowskiego poprzedzać powinna wnikliwa analiza stanu aktualnego i możliwości jej pozyskania.

Szansą dla regionu będzie wykorzystanie alternatywnych źródeł energii, związanych z lokalną bazą surowców. Jako jeden z celów Miasta i Gminy Okonek wymienionych w Strategii wymienia się zadbane środowisko przyrodnicze, czemu służyć ma m.in. wykorzystywanie zasobów odnawialnych źródeł energii w Gminie. Ważne jest stworzenie w Gminie systemu zachęt, które spowodowałyby wzrost zainteresowania w kierunku inwestowania w wykorzystanie zasobów odnawialnych.

Ostatnio coraz częściej korzysta się w lokalnych kotłowniach z energii biomasy (drewno, zrębki drewna, słoma). Do celów energetycznych może być wykorzystywana także energia takich roślin, jak wierzba czy malwa pensylwańska.

Kierunki działań

- Zbadanie możliwości wykorzystania energii odnawialnej i niekonwencjonalnej,
- Promowanie najlepszych projektów dotyczących wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i niekonwencjonalnych,
- Propagowanie działań na rzecz zmiany paliw nieekologicznych na paliwa przyjazne środowisku.

3.4. Hałas

3.4.1. Stan wyjściowy

Hałas komunikacyjny

W 2002 roku WIOŚ przeprowadził badania hałasu komunikacyjnego i natężenia ruchu w ramach monitoringu szczególnej uciążliwości.

Pomiary wykonano w porze dziennej, przy drodze krajowej nr 11 w Okonku przy ul. Szczecińskiej 1-4, 22-25. W punkcie tym stwierdzono niewielkie przekroczenia wartości dopuszczalnych i dość znaczny udział pojazdów ciężkich (40 %). Skutki hałasu są odczuwalne we wszystkich miejscowościach leżących przy drodze krajowej 11 i 22.

Ponadto hałas komunikacyjny ściśle związany jest z emisją komunikacyjną do powietrza atmosferycznego, stąd cele i kierunki działań na przyszłość będą ściśle związane z celami i kierunkami nakreślonymi dla emisji zanieczyszczeń (komunikacyjnej).

Pewnym rozwiązaniem może być wymiana nawierzchni i modernizacja dróg czy wprowadzanie zieleni, które w znaczny sposób ograniczą emisję hałasu (analogicznie, jak dla emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych).

3.4.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku

Cel:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego na terenach zabudowanych

Ochrona przed hałasem komunikacyjnym

W Strategii gminy w dziedzinie ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE jednym z problemów jest nadmierny hałas w miejscowościach przy drogach krajowych.

W celu ograniczenia natężenia ruchu na drodze należy podjąć praktycznie identyczne działania, jak dla zmniejszenia emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza ze źródeł komunikacji liniowej. Stąd budowa obwodnic, modernizacja dróg, zwiększenie udziału transportu rowerowego i zbiorowego. Ponadto konieczna jest budowa ekranów akustycznych przy istniejących drogach (w tych miejscach, gdzie jest to możliwe). Obecność ekranów akustycznych należy uwzględnić dla dróg projektowanych. Pomocne w tym względzie będą wytyczne do sporządzania programów operacyjnych w zakresie budowy ekranów akustycznych, które będą opracowane pod nadzorem Ministerstwa Środowiska (termin realizacji do 2006). Należałoby także doprowadzić do wymiany okien na dźwiękoszczelne w najbardziej newralgicznych punktach (zwłaszcza w zwartej zabudowie miejskiej).

Problem zagrożenia emisją hałasu należy integrować z aspektami planowania przestrzennego w opracowywaniu lub wprowadzaniu zmian do miejscowych planów zagospodarowania.

Kierunki działań

- Systematyczny monitoring hałasu drogowego w wyznaczonych punktach,
- Budowa nowych tras obwodnicowych, wprowadzanie zieleni,
- Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów.

3.5. Promieniowanie elektromagnetyczne

3.5.1. Stan wyjściowy

Pola elektryczne i magnetyczne, na które są bezpośrednio narażone organizmy żywe, według dzisiejszego stanu wiedzy są czynnikiem o znikomej szkodliwości.

W załączniku do niniejszego Programu (Stan środowiska dla Miasta i Gminy Okonek) przedstawiono potencjalne źródła pól elektromagnetycznych. Są to głównie GPZ i stacje telefonii komórkowej.

3.5.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku

Cel :

Kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego

Głównym działaniem z zakresu ochrony przed polami elektromagnetycznymi będzie prowadzenie badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia promieniowaniem. Kolejnym ważnym zadaniem służącym do realizacji celu będzie wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem (II PEP). Zapisy te będą

podstawą do wprowadzenia stref ograniczonego użytkowania wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych, gdzie rejestruje się przekroczenie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego. W przypadku nowych urządzeń należy poszukiwać niskokonfliktowych lokalizacji.

Kierunki działań

- Prowadzenie badań poziomów pól elektromagnetycznych.

3.6. Poważne awarie

3.6.1. Stan wyjściowy

Wg informacji WIOŚ na terenie Miasta i Gminy Okonek nie znajdują się zakłady zaklasyfikowane do zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku.

Wg informacji PSP w 2002 roku na terenie Miasta i Gminy Okonek 6 razy zbierano, usuwano i zmywano substancje ropopochodne. Zużyto 80 kg neutralizatorów.

W 2002 roku zanotowano 13 pożarów na terenie miasta i gminy. Najwięcej paliło się nieużytków (6) i stogów (3).

3.6.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku

Cele:

- 1. Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych**
- 2. Zapewnienie bezpiecznego systemu przewozu materiałów niebezpiecznych**

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie. Szczegółowy opis obowiązków podaje ustawa Prawo ochrony środowiska. Ważne jest również ograniczanie skutków awarii, którym towarzyszy wyciek substancji ropopochodnych i innych szkodliwych dla środowiska oraz ludzi.

Kierunki działań:

- Odpowiednie wyznaczenie tras do przewozu materiałów niebezpiecznych,
- Kontrola przewozu materiałów niebezpiecznych,
- Wykreowanie właściwych zachowań mieszkańców w sytuacji wystąpienia awarii przemysłowej lub zagrożenia w wyniku transportu materiałów niebezpiecznych.

4. CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM

4.1. Integracja aspektów ekologicznych z rozwojem społeczno-gospodarczym

Jednym z ważnych czynników wpływających na stan środowiska naturalnego Miasta i Gminy Okonek jest rozwój społeczny i gospodarczy. Analiza poszczególnych dziedzin gospodarki, tendencji i kierunków zmian w ich rozwoju z punktu widzenia negatywnej presji na środowisko pozwoli na przewidzenie działań minimalizujących to oddziaływanie. Przedstawiając perspektywiczny rozwój poszczególnych dziedzin gospodarki w relacji do środowiska, pod uwagę wzięto następujące dziedziny rozwoju:

- System transportowy
- Turystyka i rekreacja
- Rolnictwo
- Przemysł

Dla każdego kierunku rozwojowego przedstawiono stan wyjściowy i tendencje zmian. Kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju sformułowano średnioterminowy cel zintegrowany z ochroną środowiska, strategię realizacji celu, w tym działania minimalizujące zagrożenia wynikające z danego kierunku rozwojowego.

Opracowując poniższy rozdział wykorzystano propozycje zawarte w „Strategii rozwoju Gminy Okonek” oraz w „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Złotowskiego”.

4.1.1. System transportowy

4.1.1.1. Transport drogowy

Przez Miasto i Gminę Okonek przebiegają:

1) dwie drogi krajowe:

- nr 11 relacji Bytom – Poznań – Kołobrzeg o długości w gminie 21,648 km,
- nr 22 relacji granica państwa z Niemcami - Kostrzyń nad Odrą – Gorzów Wlkp. – Wałcz – Elbląg – granica państwa z Rosją o długości w gminie 12,024 km.

Drogi krajowe obsługują ruch tranzytowy, a droga krajowa nr 22 to jednocześnie droga służąca do przewożenia materiałów niebezpiecznych.

Stan nawierzchni tych dróg ocenia się jako średni.

2) drogi powiatowe i gminne w Mieście i Gminie Okonek:

- drogi powiatowe – łączna długość 75 km, w tym miasto 6,4 km
- drogi gminne – 51 km

Przez gminę przebiega linia kolejowa relacji Poznań-Kołobrzeg.

Największe uciążliwości związane są głównie z drogą nr 11 i 22, które przebiegają przez teren Miasta i Gminy. Należałoby zmniejszyć uciążliwość poprzez izolację zabudowy (tam, gdzie jest to możliwe) oraz budowę obwodnicy Miasta Okonek. Konieczna jest poprawa standardu sieci drogowych, zapewnienie przejezdności dróg gminnych w każdych warunkach atmosferycznych.

W Mieście i Gminie Okonek zły stan dróg i ich przeciążenie powoduje problem komunikacyjny Miasta.

4.1.1.2. Trasy rowerowe

Trasy rowerowe przedstawiono w rozdz. 4.1.2.1.

4.1.1.4. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku

Cel:

Poprawa stanu technicznego dróg i pozostałej infrastruktury drogowej

W „Strategii rozwoju Gminy Okonek” w dziedzinie „środowisko przyrodnicze i infrastruktura techniczna jednym z głównych przedsięwzięć jest poprawa stanu technicznego dróg.

Transport drogowy

Według przewidywań do roku 2020 transport drogowy będzie podstawowym rodzajem transportu. Wiązać się z tym będzie wzrost liczby użytkowanych samochodów i natężenia ruchu.

W Mieście i Gminie Okonek ze względu na zły stan dróg i ich przeciążenie planuje się:

- zamontowanie na drodze nr 11 w mieście Okonek sygnalizacji świetlnej (co rozwiąże problem komunikacyjny miasta i przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców),
- modernizację drogi powiatowej Okonek – Lędyczek oraz dalszą modernizację drogi powiatowej Okonek – Jastrowie (na odcinku Borucino – Jastrowie).

W mieście Okonek planuje się także dalszą wymianę nawierzchni gruntowej ulic na osiedlach domków jednorodzinnych na nawierzchnię utwardzoną.

Transport rowerowy

Ułatwienia dla ruchu drogowego zwiększą udział roweru w lokalnych podróżach przede wszystkim mieszkańców gminy. W okresie letnim szlaki rowerowe będą stanowić alternatywną formę przemieszczania się turystów i wypoczywających na terenie Gminy czy też powiatu.

Główne zagrożenia środowiska i kierunki działań minimalizujących zagrożenia

Główne zagrożenia środowiska

- emisja spalin,
- emisja hałasu,
- degradacja terenów cennych przyrodniczo,
- poważne awarie (awarie autocystern itp.).

Kierunki działań

- zwiększenie płynności i przepustowości sieci drogowej,
- poprawa standardów technicznych sieci drogowej,
- usprawnienie systemu transportu tranzytowego oraz budowa obwodnic,
- tworzenie warunków rozwoju form transportu przyjaznych środowisku (transport rowerowy i wodny),
- zabezpieczenie mieszkańców przed nadmierną emisją hałasu do środowiska,
- prowadzenie na bieżąco działań porządkowych przy drogach (koszenie, utrzymanie drzew i krzewów),
- wzrost znaczenia transportu kolejowego,
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.

4.1.2. Turystyka i rekreacja

Stan wyjściowy

Atutami Miasta i Gminy Okonek jest atrakcyjne położenie na przecięciu dróg krajowych nr 11 i 22; bogactwo lasów stanowiących ok. 50% powierzchni ogólnej Gminy, obfitość jezior i rzek, urozmaicone ukształtowanie terenu i różnorodność siedlisk. Ponadto znajdują się tutaj obiekty zabytkowe, a wśród nich drewniany kościół z XVI wieku w Brokęcinie (zabytek klasy I), kościoły szachulcowe w Lotyniu, Węgorzewie, Pniewie - XVIII wiek (zabytek klasy II). Dodatkową atrakcją jest wieża widokowa na Górze Teclawa w Okonku i pomnik wzniesiony ku czci bohaterskiej śmierci żołnierzy polskich spalonych przez hitlerowców w Podgajach.

4.1.2.1. Szlaki turystyczne piesze i rowerowe, dla zmotoryzowanych i wodne

Na szlaki turystyczne składają się: trasy piesze, rowerowe, wodne i dla zmotoryzowanych. Szlaki są oznakowane i wiodą przez najbardziej malownicze tereny i zakątki Gminy.

- **Transwielkopolska Trasa Rowerowa.** Odcinek północny Poznań – Okonek: 200 km (oddany do użytku 29 lipca 2002 roku).
- **Trasa „Rowerem przez lasy powiatu złotowskiego”** zaprojektowana i oznakowana przez 5 Nadleśnictw: Złotów, Lipka, Okonek, Jastrowie i Płytnica. Długość szlaku wynosi 180 km. Przez teren gminy przebiega:
  - Trasa czerwona: Okonek – Grudna – Lipka – Wirtogoszcz – Podróżna – Krępsko – Ptusza
- **Szlak czerwony** (krajobrazowy) z Piły przez Złotów do Okonka. Trasa: Krajenka – Tarnówka – Radawnica – Krzywa Wieś z Brzuchową Górą – zakład rolny Grodno – Lędyczek – ścieżka dydaktyczna „W Dolinie Pięciu Rzek” – Okonek.
- **Zielony szlak:** Dolina Debrzynki. Trasa: Debrzno (grodzisko) – Trudna – Leśniczówka Kiełpin (grodziska) – Lędyczek.
- **Szlak pieszo – rowerowy nad rzeką Czarną z Okonka do Lędyczka.** Długość szlaku – 8 km. Szlak prowadzi do ścieżki dydaktycznej „W Dolinie Pięciu Rzek”, wyznaczonej przez Nadleśnictwo Okonek. W Lędyczku krzyżują się znakowane szlaki turystyczne: żółty z Okonka (8 km) do Podgaj (13 km), czerwony z Podgaj (13 km) do Radawnicy (16 km), zielony – z Lędyczka do Radawnicy (6 km).
- Leśna ścieżka dydaktyczna Nadleśnictwa Okonek „**W Dolinie Pięciu Rzek**” – 3,5 kilometrowy spacer od parkingu w Lędyczku przez 16 przystanków edukacyjnych.

Przez teren gminy przebiega również: **Trasa północna:** Złotów – Jastrowie – Podgaje – Okonek – Lędyczek – Radawnica – Kiełpin – Debrzno – Lipka – Wielki Buczek – Osowiec – Zakrzewo – Głomsk – Stara Wiśniewka – Stawnica - Złotów. Długość szlaku – 135 km.

Na terenie gminy swój bieg rozpoczyna Szlak im. Zdobywców Wału Pomorskiego (przebiegający dalej przez teren gminy Jastrowie): żółty - biegnie z Podgaj (13 km) przez Grudną nad Gwdą do Ptuszy (15 km), a czerwony też prowadzi z Podgaj (10 km) przez Wądół do Ptuszy (10 km).

Ponadto przez teren Gminy przebiega szlak wodny po rzece Gwdzie, który rozpoczyna się od Jeziora Wielimie koło Szczecinka, poprzez 30-kilometrowy odcinek od Lędyczka do Tarnówki i kończy się w Ujściu koło Piły.

4.1.2.2. Baza noclegowa, agroturystyka i inne obiekty

Agroturystyka staje się coraz ważniejszą dziedziną z uwagi na możliwość:

- dostarczenia dodatkowych dochodów rolnikom bez potrzeby znacznych inwestycji,
- zapewnienia dodatkowego rynku zbytu produktów rolnych,
- zachęcenia turystów do pobytu w mniej dotychczas odwiedzanych rejonach,
- dodatkowego zatrudnienia dla ludności lokalnej,
- wykorzystania wolnych pomieszczeń mieszkalnych.

Na terenie Miasta i Gminy Okonek znajdują się następujące gospodarstwa agroturystyczne:

- Danuty i Grzegorza Nowak w Chwalimiu (całoroczne),
- Małgorzaty Kordut – Kunat w Pniewie.

Ponadto :

- Restauracja Podgaje - przy drodze krajowej nr 11 (7 pokoi całorocznych),
- Restauracja Turystyczna w Lędyczku – przy drodze krajowej nr 22 (5 pokoi całorocznych).

W gminie znajdują się również pola namiotowe i kemping z przystanią, hangarem na sprzęt pływający w Lędyczku na rzece Gwdzie oraz pole namiotowe i kemping nad jeziorem Bąk w Okonku, a także Stanica Harcerska w Podgajach.

4.1.2.3. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku

Cel:

Rozwój turystyki i agroturystyki poprzez racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy, przy pełnej ochronie przyrody i krajobrazu.

Ww cel jest zgodny z celem dla Powiatu Złotowskiego. W zakresie turystyki w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Złotowskiego na lata 2002-2011” jako cel niezbędny do realizacji zakwalifikowano wyznaczenie obszarów pod lokalizację obiektów turystycznych, ich promocję oraz uzbrajanie w infrastrukturę techniczną. Natomiast jako cele pierwszorzędne uznano:

- wykorzystanie walorów przyrodniczych i turystycznych powiatu,
- lepsze wykorzystanie obszarów chronionego krajobrazu i rezerwatów przyrody.

Powyższe cele zostaną zrealizowane m. in. poprzez: rozwój bazy turystycznej i noclegowej, pomoc merytoryczną i finansową w tworzeniu gospodarstw agroturystycznych, budowę i organizację szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, samochodowych i wodnych), tworzenie parkingów na obszarach chronionego krajobrazu.

Natomiast rozwój turystyki i agroturystyki w Mieście i Gminie Okonek bazować będzie na zinwentaryzowanych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Planowane jest dalsze udostępnianie i eksponowanie miejsc o wysokich walorach krajobrazowych. Dotychczas 25% powierzchni Gminy to były tereny o dużym znaczeniu dla obronności (poligon WP wraz z otuliną). Tereny te położone w północno-zachodniej części Gminy i bezpośrednio sąsiadujące z dużym byłym poligonem wojsk radzieckich (Borne Sulinowo), stanowiły duży kompleks wyłączony z jakiegokolwiek zainwestowania i dostępu osób cywilnych. Po likwidacji poligonu i oczyszczeniu (w trakcie) będzie możliwość włączenia znacznej jego części do aktywnej turystyki, rekreacji edukacyjnej, z zastrzeżeniem zachowania ochrony ścisłej obiektów, które będą tego wymagały. Przewiduje się tworzenie na tym terenie ścieżek rowerowych, szlaków spacerowych prowadzących przez najbardziej malownicze miejsca tych okolic. Istnieje możliwość połączenia nowo tworzonych obiektów rekreacji aktywnej z bazą istniejącą, tj. Transwielkopolską Trasą Rowerową, innymi trasami rowerowymi przebiegającymi przez gminy Borne Sulinowo i Szczecinek.

Rozwój turystyki i agroturystyki bazować będzie także na:

- inicjowaniu działań w kierunku właściwego kształtowania krajobrazu polnego,

- uwzględnieniu zmian Planu Przestrzennego Zagospodarowania terenów przydatnych w rozwoju turystyki i tworzeniu infrastruktury turystycznej,
- przeznaczeniu terenu po wyrobisku kopalni kruszyw eksploatowanej przez PRDiM Piła w Lędyczku (nad Gwdą) na zagospodarowanie w kierunku retencyjno – rekreacyjnym,
- tworzeniu mechanizmów wspierania gospodarstw rolnych niskotowarowych przekształcających swoją działalność na agroturystykę lub produkcję zdrowszej żywności.

W zakresie rozwoju gospodarstw agroturystycznych Gmina będzie organizowała wyjazdy szkoleniowe dla rolników zainteresowanych tego typu działalnością. Docelowo w Gminie powinno działać kilkadziesiąt gospodarstw agroturystycznych. Będą one wspierane poprzez promocję na szczeblu gminnym i regionalnym.

Główne zagrożenia środowiska i kierunki działań

Główne zagrożenia środowiska

- niszczenie i zaśmiecanie miejsc o dużych walorach przyrodniczych,
- zanieczyszczenie rzek i jezior.

Kierunki działań

- dalszy rozwój bazy turystycznej i hotelowej i campingowej,
- przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w odniesieniu do nowo powstających obiektów turystycznych i rekreacyjnych,
- przeznaczenie terenów niezagospodarowanych na cele turystyczne,
- współdziałanie samorządu z Nadleśnictwem Okonek odnośnie rozwoju turystyki,
- dalszy rozwój ścieżek rowerowych, szlaków pieszych i konnych oraz właściwe ich wykorzystanie wraz z rozbudową infrastruktury informacyjnej przy szlakach turystycznych,
- powiększenie i zagospodarowanie terenów wypoczynku przyrodniczego,
- szkolenia potencjalnych właścicieli gospodarstw agroturystycznych,
- wsparcie rozwoju gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych,
- produkcja zdrowej żywności dla potrzeb rynku turystycznego i rozwój produkcji sadowniczo-ogrodniczej,
- edukacja ekologiczna mieszkańców,
- promowanie gminy i organizowanie imprez promocyjnych.

4.1.3. Rolnictwo i gospodarka rybacka

Stan wyjściowy

Rolnictwo

Zgodnie z ewidencją gruntów Starostwa Powiatowego w Złotowie na dzień 1 stycznia 2002 r. w zagospodarowaniu użytków rolnych dominują grunty orne, które stanowią 90,7% (12 761 ha) ogólnej powierzchni użytków rolnych, a następnie łąki i pastwiska – 9% (1 265 ha). Znikomy udział w zagospodarowaniu gruntów mają sady – 0,3% (37 ha).

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej oceniony przy pomocy bonitacji punktowej, opracowany przez IUNG w Puławach w gminie Okonek wynosi 68,1 pkt. (największy wskaźnik w powiecie). W powyższej metodzie uwzględniono: bonitację gleb, kompleksy przydatności rolniczej, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne. Największą wagę przypisano czynnikowi glebowemu. Teoretyczna maksymalna ilość punktów możliwa do uzyskania powyższą metodą dla terenów o najlepszych warunkach dla produkcji rolniczej wynosi 122 pkt. Poniższa tabela przedstawia wskaźniki waloryzacji i ich składowe.

Tabela 4.1. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Mieście i Gminie Okonek

Gminy	Ocena gleb w punktach						Wskaźnik bonitacji				Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
	bonitacja		przydatność rolnicza		wskaźnik syntetyczny jakości		jakości przydatności rolniczej	agro-klimatu	rzeźby terenu	warunków wodnych	
	grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone					
Okonek	48,8	36,8	56,3	38,4	52,6	37,4	51,3	9,6	4,3	2,9	68,1
Jastrowie	42,4	37,0	51,2	45,1	46,9	40,9	46,1	10,2	4,4	3,0	63,7
Lipka	43,5	36,9	51,2	36,2	47,3	36,5	45,5	9,8	4,3	2,4	62,0
Złotów	41,0	38,4	47,9	43,5	44,4	41,0	43,8	9,8	4,1	2,4	60,1

(Dane: Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Złotowie)

Miasto i Gminę Okonek charakteryzuje wysokotowarowa produkcja gospodarstw rolnych w przeliczeniu na 1 ha. Wynika to głównie z gospodarowania na najżyźniejszych glebach w powiecie. W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne stanowiące 90,7 %, z czego 56 % to grunty II-IV kl. Ogólny areal, na którym gospodarują rolnicy z Miasta i Gminy Okonek to 14.480 ha, w tym 383 ha położonych jest poza terenem gminy Okonek. Na powierzchni tej dominuje produkcja roślinna stanowiąca 43,2%, produkcja zwierzęca stanowi natomiast 12,6%, pozostałe to produkcja mieszana i inna. Na uwagę zasługuje fakt, że gospodarstwa Miasta i Gminy Okonek cechuje najwyższy w powiecie wskaźnik wtórnego inwestowania przychodów uzyskanych z produkcji rolnej w rozwój gospodarstw. Największe gospodarstwa działające na terenie gminy to:

- PLAST-ROL – Lotyń - Gospodarstwo rolne i produkcja wyrobów różnych z tworzyw sztucznych,
- „WEROL” Sp. z o. o.,
- „AGROMAR” Sp. z o. o. siedziba Skoki,
- Gospodarstwo Rolne - Roman Goławski,
- „AGRO-SERVIS” Durecki Henryk,
- Indywidualne Gospodarstwo Rolne – Tadeusz Myśliński, Glinki Suche,
- Nowak Danuta, Grzegorz – Chwalimie.

Gospodarka rybacka

Największymi użytkownikami uprawnionymi do rybackiego korzystania z wód na terenie Miasta i Gminy Okonek jest Nadnotecki Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Pile, w zakresie wędkarstwa na śródlądowych wodach powierzchniowych płynących i stojących.

Do najważniejszych jezior (i rzek w mniejszym stopniu), w których uprawia się rybołówstwo zaliczyć można - jeziora rynnowe: Podgaje, Borowo, Kacko i Bąk; rzeki Gwda i Czarna uznane są za tarliska i mateczniki pstrąga potokowego i lipienia (Kraina Pstrąga i Lipienia)

4.1.3.1. Cele średniookresowe i kierunki działań do 2011 roku

Cel:

Racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej z uwzględnieniem uwarunkowań środowiska i rozwój rolnictwa ekologicznego

W procesie integracji z UE za kluczowe należy uznać skuteczne zrestrukturyzowanie lokalnego rolnictwa.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego zakłada: „*Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich*”.

Przyszłościowy rozwój obszarów wiejskich będzie związany z:

- lokowaniem na terenach wiejskich produkcji przemysłowej i usługowej, w tym także działań wspierających małe uprzemysłowienie terenów wiejskich,

- lokalizacją zakładów przetwórczych i handlowych,
- wykorzystaniem możliwości wielostronnej działalności leśnictwa związanej z obróbką drewna i z przetwórstwem produktów leśnych,
- rozwojem agroturystyki szczególnie w rejonach o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych,
- dywersyfikowaniem działalności gospodarstw rolnych (np. usługi komunalne, konserwacja urządzeń melioracyjnych, przetwórstwo surowców rolniczych, obsługa turystów, handel, rzemiosło itp.).

Podobnie, jak w całym kraju obserwowane będzie odchodzenie rolników do zajęć pozarolniczych i zmniejszanie udziału zatrudnienia w rolnictwie. Kształtowanie ośrodków wiejskich i modernizacja sektora rolno-spożywczego jest jednym z głównych kierunków stwarzających możliwości rozwojowe gospodarstw rolnych.

Z punktu widzenia ochrony środowiska ważne będą działania prowadzące do minimalizacji wpływu gospodarki rolnej na środowisko i rozwoju infrastruktury ochrony środowiska obszarów wiejskich, jak również działania edukacyjne rolników z zakresu stosowania zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Okonek zakłada w zakresie rolnictwa poprawę kondycji finansowej gospodarstw rolnych dzięki:

- konkurencyjności produktów rolnych,
- wysokotowarowej produkcji rolnej,
- zgodnemu z normami poziomowi sanitarnemu produkcji zwierzęcej (mleka),
- silnym grupom producenckim.

Powyższe zadania zostaną osiągnięte dzięki udzielaniu pomocy organizacyjno - prawnej przy tworzeniu grup producenckich oraz organizowaniu szkoleń przez ośrodki informacyjno - doradcze.

Kierunki działań

Metody gospodarowania – tradycyjne i nowoczesne

Dalszym przemianom będzie podlegała struktura gospodarstw rolnych w kierunku powiększenia indywidualnych gospodarstw produkcyjnych i tworzenia gospodarstw nowoczesnych, zmechanizowanych, o wyspecjalizowanym kierunku produkcji. Współpracujący między sobą rolnicy tworzyć będą grupy producenckie w celu wspólnego lepszego działania.

Zachowanie wartości przyrodniczych obszaru gminy uzależnione jest jednak od tradycyjnych metod gospodarowania, opartego o gospodarstwa małe, prowadzone indywidualnie, bądź współpracujące między sobą. Jednocześnie promowany będzie rozwój rolnictwa ekologicznego i agroturystyki. Taki system związany jest ze stosowaniem małych ilości nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, bądź w przypadku rolnictwa ekologicznego - stosowaniem tylko i wyłącznie naturalnych nawozów i biologicznych środków ochrony.

Rozwój rolnictwa ekologicznego

Rolnictwo ekologiczne, zwłaszcza połączone z turystyką, stanie się szansą dla rolników gminy. Ważna stanie się wzajemna współpraca rolników, między sobą i konsumentami w produkcji i dystrybucji produktów rolnych. Rolnicy zajmujący się rolnictwem ekologicznym powinni tworzyć grupy producenckie produkujące żywność o jednakowych parametrach. Aby wspomóc rozwój tej nowej formy rolnictwa musi być zorganizowana sieć dystrybucji zdrowej żywności. Zharmonizowanie rolnictwa ekologicznego z przyjaznym dla środowiska przetwórstwem będzie ważnym czynnikiem podnoszenia efektywności samego rolnictwa poprzez pełniejsze wykorzystanie walorów ziemi, tworzenie miejsc pracy i aktywizację zawodową osób zamieszkałych na terenach wiejskich.

Rozwój infrastruktury technicznej

W związku z rozwojem infrastruktury nastąpi podniesienie poziomu życia mieszkańców gminy, a także jej teren stanie się bardziej atrakcyjny dla potencjalnych inwestorów i zwiększy możliwość wykorzystania obszarów wiejskich dla rozwoju turystyki, w tym agroturystyki.

Budowa kanalizacji, oczyszczalni ścieków, sieci wodociągowej, obiektów gospodarki odpadami będzie niezbędna dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstw rolnych i poprawy życia mieszkańców obszarów wiejskich. Ważną potrzebą jest systematyczna modernizacja i budowa systemów melioracji podstawowej.

Dla zrealizowania niezbędnych inwestycji konieczne będzie wsparcie z funduszy unijnych i budżetowych.

Właściwe prowadzenie gospodarki rybackiej

Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym określa zasady chowu, hodowli i połowu ryb w powierzchniowych wodach śródlądowych oraz zasady ich ochrony. W myśl tej ustawy – za chów ryb uważa się działania zmierzające do utrzymania i zwiększenia produkcji – za hodowlę uważa się chów połączony z dobozem i selekcją w celu zachowania i poprawienia wartości użytkowej ryb.

W gminie prowadzona jest gospodarka rybacka na jeziorach użytkowanych przez Nadnotecki Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Pile.

Używanie niewłaściwego z punktu widzenia ochrony środowiska pokarmu (np. odpadki mięsne) może prowadzić do wzrostu ilości azotanów w wodzie. Obecność w wodzie nadmiernych ilości odchodów i moczu ryb oraz resztek pokarmu może spowodować eutrofizację rzek i jezior. Stąd koniecznym działaniem jest kontrola przez właściwe służby ochrony środowiska przestrzegania przez właścicieli tuczarni ryb, wydanych pozwoleń wodno-prawnych oraz prowadzenie racjonalnej gospodarki rybackiej przez właścicieli stawów.

Na warunki środowiskowe korzystnie wpływa również utrzymanie równowagi pomiędzy populacjami ryb w zbiornikach, dzięki czemu eliminuje się groźbę zaistnienia chorób pasożytniczych czy wystąpienia konkurencji wśród cennych gatunków ryb.

Działania, które sprzyjają osiągnięciu powyższych celów to:

- prowadzenie właściwych melioracji rybackich,
- prowadzenie racjonalnej eksploatacji ryb konsumpcyjnych,
- odłowy z zastosowaniem dozwolonych prawem urządzeń, w odpowiednich okresach, z nasileniem odpowiednim do ilości podstawowych gatunków ryb występujących w zbiorniku.

Do czynników mających negatywny wpływ na prowadzenie gospodarki jeziorowej zalicza się:

- kłusownictwo rybackie,
- szkodnictwo rybackie – niszczenie zastawionego sprzętu rybackiego, płoszenie ryb na tarliskach i zimowiskach, niszczenie tarlisk i melioracji rybackich.

Główne zagrożenia środowiska i kierunki działań

Główne zagrożenia środowiska

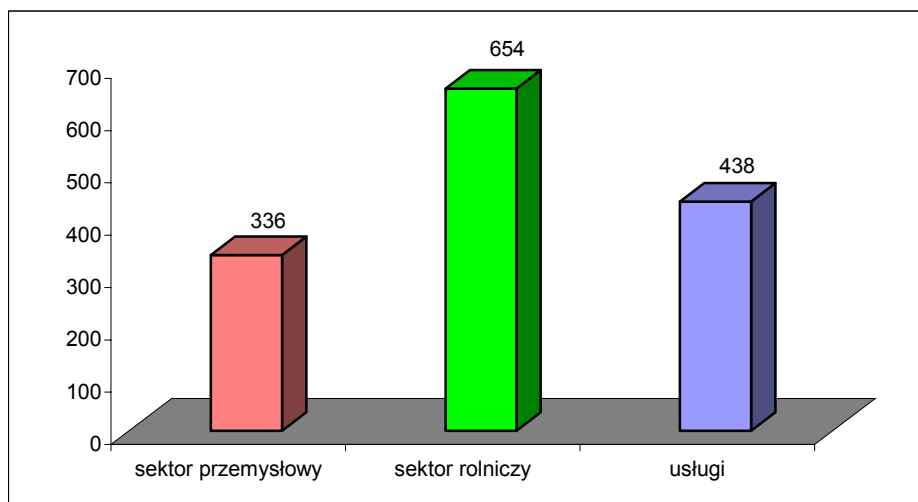
- zanieczyszczenia obszarowe,
- zły stan techniczny oraz brak systemu melioracji pól,
- chemizacja i intensyfikacja rolnictwa,
- niesprawny sprzęt rolniczy.

Kierunki działań

- rozwój rolnictwa ekologicznego,
- edukacja rolników, w tym wdrażanie „Kodeksu dobrych praktyk rolniczych”,
- promocja zdrowej żywności,
- poprawa struktury jakościowej i wartości przyrodniczej użytków rolnych,
- kształtowanie systemów polnych,
- ochrona istniejących i zakładanie nowych zadrzewień śródpolnych i przeciwdziałanie ich niszczeniu w północnej części Gminy,
- produkcja roślin energetycznych,
- modernizacja i budowa systemów melioracyjnych pól,
- właściwe prowadzenie gospodarki rybackiej.

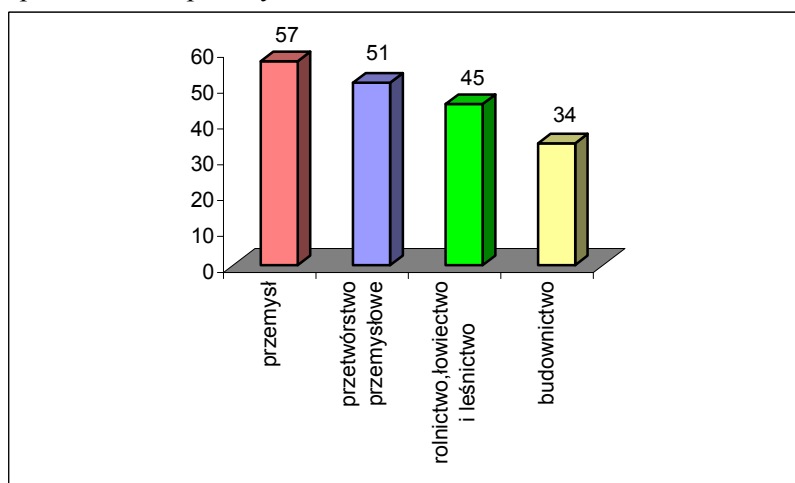
4.1.4. Przemysł

Miasto i Gmina Okonek ma charakter rolniczo-przemysłowy. Spośród ludności pracującej 23,5% osób zatrudnionych jest w sektorze przemysłowym, 45,8 % w sektorze rolniczym, a 30,7 w sektorze usług (w tym 14,6% w usługach rynkowych).

Ryc. 4.1. Pracujący w Mieście i Gminie Okonek (stan 31.12.2002 wg GUS)

W gminie zarejestrowanych jest 465 podmiotów gospodarczych. 57 spółek reprezentuje przemysł, 51 – przetwórstwo przemysłowe, 34 – budownictwo, a 45 – rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo.

Ryc. 4.2. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w 2002 r w Mieście i Gminie Okonek (wg GUS)

Na terenie Miasta i Gminy Okonek znajdują się następujące zakłady:

1. Zakład Wytwarzania Szkła Gospodarczego, Bencal Jadwiga, Podgaje,
2. Przędzalnia „LAMBRECHT”,
3. Centrum Wędzarnicze „KALMAR”,
4. P.W.U.- H „Plast-Rol”,
5. ZNMR w Okonku,
6. „Piekarnia” – L. H. Paluch,
7. Firma produkcyjno – handlowa „Pokusa” A. A. Pokusa,
8. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo – Handlowe, „Markiewicz” Z. Markiewicz,
9. Firma Produkcyjno – Usługowo - Handlowa „SPEC – MASZ” J. Klonowski,
10. Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „Nassan” M. Nassan.
11. „Plast-Rol” w Lotyniu,

12. „FABROCCA POSKA” w Lotyniu,
13. „OKECHAMP” S.A. Borucino w Pniewie,
14. Pieczarkarnia w Okonku - Tęcza Lech,
15. Pieczarkarnia w Okonku – Kuźmiński Zenon,
16. Pieczarkarnia w Okonku – Chodor Józef,
17. Pieczarkarnia w Podgajach – Gadomski Czesław.

4.1.4.1. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku

Cel:

Wspieranie nowopowstających podmiotów gospodarczych minimalnie oddziaływujących na środowisko

W Strategii Powiatu jednym z celów dotyczących gospodarki jest „intensyfikacja rozwoju gospodarczego”. W związku z tym, że powiat ma charakter rolniczo – turystyczno - leśny, nie powinien się tu rozwijać przemysł szkodzący środowisku. Udział działalności małych i średnich podmiotów gospodarczych będzie przeważał nad ilością dużych firm.

Ww cel zgodny jest z celem nakreślonym w „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Złotowskiego”.

W Strategii rozwoju Miasta i Gminy Okonek w dziedzinie gospodarstwo i rolnictwo zakłada się rozwój małych, średnich zakładów produkcyjnych nastawionych głównie na przetwórstwo rolno-spożywcze i usługi.

Dalszy rozwój przemysłu rolno-spożywczego i drzewnego

W miarę rozwoju rolnictwa, w tym wyspecjalizowanego, jak również rolnictwa ekologicznego, w gminie istotny będzie rozwój przemysłu związanego z rolnictwem: przetwórstwo mięsa, mleka, zbóż, wytwarzanie pasz, a także przetwórstwo owoców i warzyw. Rynkiem zbytu dla tej branży przemysłu będą większe okoliczne miasta.

Innym ważnym źródłem rozwoju przemysłu w gminie jest lokalna baza surowcowa w postaci lasów. Daje to pełną możliwość rozwoju przemysłu drzewnego w gminie przy systematycznym zwiększaniu wydajności produkcji.

Aktywność zakładów na rzecz ochrony środowiska

Zakłady przemysłowe w coraz większym stopniu ponoszą odpowiedzialność za ochronę środowiska. Zadania z tym związane nie ograniczają się do naprawy zaistniałych szkód i spełnienia wymogów zdefiniowanych w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska, ale zmierzają do zapobiegania powstawaniu negatywnych oddziaływań i szkód w środowisku. Respektowanie zasady zrównoważonego rozwoju w przemyśle jest jednym z warunków skutecznej realizacji polityki ekologicznej państwa. Osiągnięcie celów polityki ekologicznej nie jest możliwe bez aktywnego włączenia się przedsiębiorstw przy jednoczesnym zewnętrznym wsparciu finansowym i merytorycznym w spełnianiu obligatoryjnych wymagań. Jednym z koniecznych działań będzie dostosowanie się zakładów do tzw. zintegrowanych pozwoleń, obejmujących wszystkie elementy środowiska (zgodnie z Dyrektywą IPPC). Na terenie Miasta i Gminy nie ma zakładów, które posiadają instalacje IPPC.

W systemach zarządzania środowiskowego zwracana jest uwaga na:

- oszczędne korzystanie z surowców,
- stosowanie surowców ekologicznych,
- energochłonność i wodochłonność,
- prewencję odpadów,
- systemy rejestracji emisji i zużytych surowców,
- efektywne procesy produkcyjne.

Cechą zarządzania środowiskowego jest włączenie środowiska i jego ochrony do celów strategicznych firmy i przypisanie tych zagadnień do kompetencji zarządu firmy.

Główne zagrożenia środowiska i kierunki działań minimalizujących zagrożenia

Główne zagrożenia środowiska

- emisja zanieczyszczeń do powietrza,
- emisja hałasu,
- awarie przemysłowe,
- ścieki,
- odpady przemysłowe.

Kierunki działań

- większa aktywność zakładów na rzecz ochrony środowiska,
- rozwój przemysłu przyjaznego środowisku,
- właściwe gospodarowanie terenami przemysłowymi.

4.2. Edukacja ekologiczna

4.2.1. Stan wyjściowy

4.2.1.1. Jednostki i organizacje uczestniczące w edukacji ekologicznej

Aby w sposób właściwy realizować politykę ochrony środowiska konieczne jest włączenie się do tego zadania całego społeczeństwa. Związane to będzie ze zmianą podejścia do spraw rozwoju gospodarczego, przewartościowaniem hierarchii potrzeb i zrozumieniem, czym jest dla człowieka przyroda i środowisko, w którym przebywa.

Organizacjami i placówkami, które czynnie uczestniczą w edukacji ekologicznej są:

- Urząd Miasta i Gminy,
- Lasy Państwowe (Nadleśnictwo Okonek),
- Stowarzyszenie Lędyczek „Nasza – Przyszłość”,
- Starostwo Powiatowe w Złotowie,
- Szkoły wszystkich szczebli na terenie Miasta i Gminy,
- Liga Ochrony Przyrody,
- Polski Klub Ekologiczny.

Wymienione jednostki realizują zadania z zakresu edukacji ekologicznej w następujący sposób:

1. Liga Ochrony Przyrody – Zarząd Oddziału w Złotowie, który wypełnia swoje zadania statutowe poprzez:

- prowadzenie działalności edukacyjnej w celu kształtowania stosunku społeczeństwa do przyrody,
- popularyzowanie wiedzy o przyrodzie i ochronie przyrody,
- zachęcanie do podejmowania i wykonywania społecznie prac na rzecz środowiska przyrodniczego,
- inicjowanie oraz inspirowanie działań na rzecz środowiska przyrodniczego,
- czuwanie nad przestrzeganiem prawa ochrony przyrody oraz interweniowanie w przypadkach jego naruszenia.

2. Polski Klub Ekologiczny działający w Złotowie. Propaguje przyjazne środowisku formy i środki transportu. Celem PKE jest:

- kształtowanie przyjaznego stosunku do otaczającego środowiska,
- uaktualnianie rejestrów pomników przyrody ożywionej, nieożywionej (drzewa, głązy, użytki ekologiczne i parki krajobrazowe),
- ochrona naturalnego krajobrazu (zwrócenie uwagi na dzikie wysypiska śmieci, wyrobiska i odkrywki piasku, żwiru i torfu),
- ochrona wód (zwrócenie uwagi na problemy czystości wód powierzchniowych – jezior, rzek, na degradację brzegów, dzikie pomosty, stanowiska wędkarskie),
- prowadzenie działalności informacyjno-popularyzatorskiej, szerzenie wiedzy ekologicznej,
- uczestniczenie w tworzeniu i opiniowaniu aktów prawnych dotyczących środowiska przyrodniczego i przestrzennego,
- opracowywanie projektów zagospodarowania terenów i brzegów jezior w mieście pod kątem zwiększania wartości przyrodniczo-widokowych i turystycznych,
- udział w imprezach, sesjach i zjazdach dotyczących tematyki ekologicznej,
- współpraca na polu ochrony przyrody i naturalnego środowiska.

4.2.1.2. Edukacja ekologiczna w szkołach

Wszystkie szkoły znajdujące się na terenie Miasta i Gminy podejmują działalność związaną z edukacją ekologiczną. Poniżej przedstawiono formy wyżej wymienionej edukacji realizowanej w wybranych szkołach Miasta i Gminy Okonek:

Gimnazjum Okonek:

W czasie zajęć obowiązkowych na zajęciach w klasie III omawiane są wzajemne zależności między organizmami a środowiskiem, zagrożenia dla przyrody i działania człowieka zmierzające do poprawy jej stanu. Dodatkowo młodzież szkolna bierze udział w prelekcjach prowadzonych przez pracowników Nadleśnictwa Okonek w „Leśnej klasie” połączonych z wycieczką do lasu. W Gimnazjum prowadzone są także dodatkowe zajęcia z biologii dla zainteresowanych uczniów. W szkole organizowane są konkursy biologiczne i ekologiczne, inscenizacje proekologiczne w wykonaniu uczniów. Ponadto szkoła bierze udział w konkursach organizowanych przez „Salamandrę” z Poznania, konkursie „Na tropach przyrody”, organizowanego przez Nadleśnictwo w Pile, akcji „Sprzątanie Świata” i współtworzą happeningi z okazji Święta Ziemi.

Szkoła podstawowa w Okonku:

Uczniowie są zapoznawani z tematyką ekologiczną na większości przedmiotów obowiązkowych, w tym dotyczą one zależności stanu środowiska od działalności człowieka, mechanizmów i skutków niepożądanych zmian. Klasy I-III biorą udział Gminnym Konkursie Recytatorskim pod hasłem: „Strofy o zwierzętach”. Poza tym w szkole organizuje się cykl wystaw plastycznych pod hasłem „Cztery pory roku”. Uczniowie biorą udział w kilkudniowych wyjazdach do „Zielonej szkoły”, zajęciach lekcyjnych w „Leśnej klasie”, w zajęciach i wypoczynku na „Leśnej ścieżce dydaktycznej”. Ponadto organizowane są wycieczki do szkoły leśnej w Lędyczku. W szkole funkcjonuje Koło Przyrodnicze i Uczniowskie Koło Wędkarskie. Zainteresowani uczniowie biorą udział w konkursach o tematyce ekologicznej organizowanych przez instytucje pozaszkolne. Szkoła bierze także udział w akcji „Sprzątanie Świata” i obchodzi „Święto Ziemi”.

Gimnazjum w Lotyniu:

Edukacja ekologiczna prowadzona jest w ramach wszystkich zajęć dydaktycznych. Klasy pierwsze oceniają stan zanieczyszczeń powietrza, przeprowadzając badania na skali porostowej. Klasy trzecie badają stan czystości wód w zbiornikach wodnych za pomocą testów biologicznych – badania flory i fauny wody. Gimnazjum bierze udział w akcji „Sprzątanie Świata” i „Dniu Ziemi”. Poza tym organizowane są konkursy ekologiczne i biologiczne Harcerze z 787 Drużyny „Leśne Dzikusy” opiekują się wydzielonym terenem w parku wiejskim. Od trzech lat prowadzony jest program pt. „Cztery Żywioty”. W tym roku realizowana jest część programu dotycząca Ziemi.

4.2.1.3. Edukacja ekologiczna prowadzona przez Nadleśnictwo Okonek

Nadleśnictwo Okonek prowadzi edukację ekologiczną na bieżąco. Mimo braku ewidencji korzystających z realizowanych przez Nadleśnictwo form edukacji (prowadzona jest od 2004 roku), z pewnością można stwierdzić, że spotkały się one z szerokim oddźwiękiem, a zainteresowanie nimi ciągle rośnie.

Działalność edukacyjna w Leśnej Klasie :

- zajęcia z dziećmi i młodzieżą prowadzone przez Leśników propagujące wiedzę o lesie,
- wykorzystywanie zaplecza Leśnej Klasy przez nauczycieli do prowadzenia programowych zajęć lekcyjnych,
- prowadzenie zajęć o tematyce przyrodniczej dla różnych kółek zainteresowań,
- wykorzystanie miniarboretum zlokalizowanego przy Leśnej Klasie do praktycznego zobrazowania wcześniej zdobytej wiedzy,
- propagowanie działalności Lasów Państwowych poprzez zaznajamianie znanych osobistości z problematyką leśną.

Działalność edukacyjna na trasie Leśnej ścieżki dydaktycznej :

- terenowe zajęcia z dziećmi i młodzieżą łączące teoretyczną i praktyczną wiedzę o lesie z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury,
- zainteresowanie okolicznej ludności i turystów tematyką leśną poprzez połączenie edukacji z wypoczynkiem w formie spaceru,
- oprowadzanie po ścieżce różnowiekowych grup przez przewodnika-leśnika
- zorganizowanie zajęć w ramach Euro Eco Meeting.

Działalność na Leśnej Szkółce Zespołowej „Lędyczek”:

- terenowe zajęcia z różnymi grupami wiekowymi przybliżające wiedzę o powstawaniu lasu-szkółkarstwie, z wykorzystaniem istniejącego zaplecza (wiata z miejscem na ognisko i stacja meteorologiczna).

Przez teren Nadleśnictwa biegnie powiatowa trasa rowerowa „Rowerem przez lasy powiatu złotowskiego” o łącznej długości 180 km. 20 km-owy odcinek poprowadzono w taki sposób, aby umożliwić odwiedzenie ścieżki edukacyjnej. We współpracy z nadleśnictwami Lipka, Jastrowie i Złotów we wrześniu 2003 roku Nadleśnictwo Okonek rozpoczęło organizowanie cyklu rajdów rowerowych pt. „Leśny Rajd Rowerowy”. Kolejny Rajd odbędzie się w 2004 roku.

Ponadto Nadleśnictwo każdego roku prowadzi w miejscowych szkołach pogadanki i zajęcia o tematyce przyrodniczej, przeprowadza konkursy związane z problematyką leśną. Pracownicy N-ctwa uczestniczą również w cyklu edukacyjnym „Prewencja na wesoło”, w którym upowszechniają zasady ochrony przeciwpożarowej na terenach leśnych.

Poza tym Nadleśnictwo Okonek upowszechnia wiedzę przyrodniczą również w formie różnych publikacji (np. Leśna ścieżka dydaktyczna „W Dolinie Pięciu Rzek” z tłumaczeniem na język niemiecki i angielski), broszur propagandowych, znaczków, zakładek itp.

4.2.1.4. Ścieżki edukacyjne

„Leśna klasa” Nadleśnictwo Okonek. Forma edukacji - zajęcia lekcyjne w budynku. Istnieje tu możliwość pobytu rekreacyjno – turystycznego wraz z organizowaniem ogniska. Ponadto jest tu, miniarboretum, w którym zgromadzono kolekcję drzew i krzewów. "Leśna klasa" wyposażona jest w pomoce naukowe pozwalające prowadzić lekcje o tematyce leśnej, ekologicznej, geograficznej i nauki o środowisku.

„W dolinie Pięciu Rzek” - leśna ścieżka dydaktyczna na trasie, na której zlokalizowanych jest 16 przystanków edukacyjnych przybliżającym turystom wiedzę o lesie. Ścieżka ma długość 3,5 km i biegnie przez przepiękne lasy Nadleśnictwa Okonek.

„Przez lasy Powiatu Złotowskiego” leśna trasa rowerowa o długości 180 km biegnąca przez lasy nadleśnictw: Lipki, Okonka, Jastrowia, Płytnicy i Złotowa.

4.2.2. Cel średniookresowy i kierunki działań do 2011 roku

Warunkiem zapewniającym Polsce miejsce w zjednoczonej Europie powinno być podnoszenie stanu świadomości ekologicznej mieszkańców. Konieczne będzie rozwiązywanie problemów wywołanych urbanizacją, motoryzacją, nadmierną eksploatacją ekosystemów. Dbając o rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Miasta i Gminy, cel do 2011 roku brzmi:

Cel:

Wykształcenie u mieszkańców postawy przyjaznej środowisku w celu zapewnienia maksymalnej ochrony środowiska, oszczędnego gospodarowania i korzystania z jego zasobów

Powyższy cel wpisuje się w podstawowe cele sformułowane w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej.

Należy zadbać, aby został on osiągnięty zarówno wśród młodego pokolenia, jak i u ludzi dorosłych, pracujących, określonych grup zawodowych. Dlatego strategię realizacji ogólnego celu zogniskowano wokół dwóch zagadnień:

- edukacja ekologiczna w szkolnictwie,
- edukacja ekologiczna dorosłych.

Edukacja ekologiczna w formalnym systemie kształcenia

Formalny system kształcenia obejmuje wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe oraz szkolnictwo wyższe.

Rozporządzenie MEN z dn. 15.02. 1999 dotyczące podstawy programowej kształcenia ogólnego określa podstawowe zadania szkoły w zakresie nauczania, umiejętności i pracy wychowawczej uwzględniając w nich działania mające na celu wzrost świadomości ekologicznej uczniów. Rozporządzenie to wprowadza również obok przedmiotów i bloków przedmiotowych realizację ścieżki międzyprzedmiotowej. Wymóg ten do 2003 roku obejmował tylko szkoły podstawowe i gimnazja, od 2003 roku obejmie również szkoły ponadgimnazjalne. Jedną ze ścieżek interdyscyplinarnych jest edukacja ekologiczna. Tematyka ekologiczna stanowi element wielu przedmiotów a jej właściwa realizacja zależy przede wszystkim od zaangażowania nauczycieli, od ich znajomości najważniejszych problemów gminy.

Do najważniejszych problemów w Mieście i Gminie należą: emisja niska, gospodarka odpadami oraz gospodarka wodno-ściekowa, ochrona zasobów przyrody ożywionej i nieożywionej, ochrona krajobrazu, lasów. Ważnym zadaniem jest kontynuacja prac w tym kierunku oraz dodatkowo wprowadzanie do programów szkolnych zagadnień związanych ze stosowaniem ekologicznych źródeł energii, ochroną walorów przyrodniczych i krajobrazowych, właściwą gospodarką wodno-ściekową. Zadaniem nauczyciela w szeroko pojętej edukacji ekologicznej jest:

- kształtowanie u ucznia postawy odpowiedzialności za stan środowiska,
- zachęcanie ucznia do prowadzenia własnych obserwacji, badań i analizy środowiska,
- kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów zgodnie z posiadaną wiedzą,
- umożliwienie dzieciom i młodzieży podejmowania praktycznych działań na rzecz ochrony środowiska w ich otoczeniu.

Nauczyciele podejmujący się realizacji zagadnień związanych z edukacją ekologiczną na terenie gminy powinni:

- współpracować między sobą tworząc wspólne programy edukacji ekologicznej dla szkół,
- współpracować z innymi instytucjami wspierającymi lub prowadzącymi edukację ekologiczną (Nadleśnictwo, PKE ze Złotowa, Związek Gmin Krajny).

Kierunki działań

- Aktywna edukacja dzieci i młodzieży w formalnym systemie kształcenia (przedmioty, bloki przedmiotowe, ścieżka międzyprzedmiotowa),
- Wspieranie działań edukacji szkolnej przez instytucje samorządowe i państwowe.

Pozaszkolna edukacja ekologiczna

W systemie zarządzania zasobami środowiska Miasta i Gminy coraz większą rolę powinno się przypisywać instrumentom społecznym zmierzającym do kształtowania prośrodowiskowych postaw mieszkańców oraz ich aktywizacji w rozwiązywaniu ważnych problemów ekologicznych.

Władze powiatowe i gminne powinny aktywnie wspierać działania edukacyjne skierowane do dzieci i dorosłych podejmowane przez Nadleśnictwa.

Warto wprowadzić aktywną edukację ekologiczną dorosłych mieszkańców: konkursy ekologiczne, na najładniejszą zagrodę, wieś, ogród, balkon itd. Równie istotna jest kwestia edukacji w miejscu pracy, ponieważ większość czynnych zawodowo osób ma mniej lub bardziej bezpośredni wpływ na stan środowiska.

Nowym i ważnym wezwaniem dla edukacji jest zmieniająca się pozycja polskiego rolnictwa i wsi w procesie integracji z UE. Przemianom tym musi towarzyszyć zwiększenie świadomości ekologicznej rolników i zachowanie tradycji przyjaznego dla środowiska rolnictwa. Wskazana byłaby edukacja tej grupy zawodowej w kierunku prawidłowego stosowania środków ochrony roślin i stosowanie nawożenia mineralnego, dzięki niej zmniejszy się potencjalne skażenie środowiska.

Miasto i Gmina Okonek jest obszarem o walorach dających możliwości rozwoju turystyki i wypoczynku (ekoturystyki, agroturystyki). Niewłaściwie organizowana masowa turystyka i rekreacja negatywnie oddziałuje na środowisko, zatem konieczne jest objęcie edukacją ekologiczną zarówno organizatorów turystyki i wypoczynku, osób korzystających z oferowanych usług, jak i ludność mieszkającą na terenach cennych przyrodniczo.

Zdecydowanie największy wpływ na poziom wiedzy o stanie środowiska naturalnego mają media. Najczęściej wskazywanym źródłem informacji o problemach ochrony środowiska jest telewizja, radio i prasa. W kolejnych latach rosnąca będzie rola mediów lokalnych w procesie informowania i edukowania społeczeństwa. Dlatego istotne znaczenie ma sposób przekazywanych informacji: tematyczne programy publicystyczne, cykle artykułów, reklama społeczna promująca działania przyjazne środowisku, książki, foldery.

Kierunki działań

- Aktywna edukacja ekologiczna na terenach obszarów chronionych i innych cennych przyrodniczo,
- Podnoszenie świadomości ekologicznej rolników, organizatorów turystyki i agroturystyki,
- Edukacja ekologiczna w miejscu pracy,
- Promowanie przez środki masowego przekazu stylu życia i zachowań przyjaznych środowisku,
- Zapewnienie społeczeństwu niezbędnych informacji o stanie środowiska naturalnego.

5. PRZEDSIĘWZIĘCIA PRZEWDZIANE DO REALIZACJI W LATACH 2004 – 2007

5.1. Edukacja ekologiczna

Tabela 5.1. Edukacja ekologiczna - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007

EDUKACJA EKOLOGICZNA						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	Edukacja ekologiczna w Mieście i Gminie				
	Jednostki realizujące	UMiG, Szkoły, Przedszkola, PKE				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	Razem
		4,0	4,0	4,0	4,0	16,0
	Źródła finansowania	GFOSiGW				
2	Przedsięwzięcie	Utrzymanie i dalszy rozwój ścieżki edukacyjnej w Dolinie Pięciu Rzek				
	Jednostki realizujące	Nadleśnictwo Okonek				
	Lata realizacji	Ciągły				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		10,0	10,0	10,0	10,0	40,0
	Źródła finansowania	Własne				
3	Przedsięwzięcie	Edukacja ekologiczna w Leśnej Klasie i jej otoczeniu, konkursy, rajdy itp.				
	Jednostki realizujące	Nadleśnictwo Okonek				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		10,0	10,0	10,0	10,0	40,0
	Źródła finansowania	Nadleśnictwo Okonek				
Koszty pozainwestycyjne w latach 2004 – 2007 - 96,0 tys. PLN						

5.2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

Tabela 5.2. Ochrona przyrody i krajobrazu – przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007

OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	<i>Dofinansowanie programu „Poprawa ochrony środowiska, a zarazem poprawy bezpieczeństwa na drogach Powiatu Złotowskiego” realizowanego przez PZD w Złotowie</i>				
	Jednostki realizujące	Starostwo Powiatowe				
	Lata realizacji	2004-2005				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		6,25	6,25			12,5
	Źródła finansowania	PFOŚiGW				
2	Przedsięwzięcie	<i>Promowanie rozwoju gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych w gminie</i>				
	Jednostki realizujące	UMiG, Starostwo Powiatowe, ODR				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	
	Źródła finansowania					
3	Przedsięwzięcie	<i>Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Okonek</i>				
	Jednostki realizujące	UMiG				
	Lata realizacji	2003-2004				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		8,8				8,8
	Źródła finansowania	Budżet Gminy				
4	Przedsięwzięcie	<i>Wykorzystanie Związku Gmin Krajny do rozwoju współpracy w zakresie promocji regionu i informacji</i>				
	Jednostki realizujące	UMiG Okonek, Związek Gmin Krajna				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	
	Źródła finansowania					
5	Przedsięwzięcie	<i>Utworzenie rezerwatu: Wrzosowisko w Okonku i Ols nad Czarną</i>				
	Jednostki realizujące	Nadleśnictwo Okonek				
	Lata realizacji	2004-2005				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	
	Źródła finansowania					
Koszty pozainwestycyjne w latach 2004 – 2007 - 21,3 tys. PLN						

Ochrona Przyrody i Krajobrazu – Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007 - c.d.

OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU						
PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	Zwiększanie atrakcyjności, rozbudowa i utrzymanie istniejącej bazy turystycznej				
	Jednostki realizujące	Nadleśnictwo Okonek, Inwestorzy				
	Lata realizacji	2004-2007				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		10,0	10,0	10,0	10,0	40,0
	Źródła finansowania	Nadleśnictwo, Inwestorzy				
2	Przedsięwzięcie	Tworzenie gospodarstw ekologicznych				
	Jednostki realizujące	Rolnicy				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		b.d.				
	Źródła finansowania	Koszty własne rolników				
3	Przedsięwzięcie	Pielęgnacja i konserwacja istniejących obiektów i form ochrony przyrody				
	Jednostki realizujące	UMiG Okonek				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		wg potrzeb				
	Źródła finansowania	Własne Gminy				
4	Przedsięwzięcie	Bieżąca konserwacja zieleni publicznej w Mieście i Gminie Okonek				
	Jednostki realizujące	UMiG Okonek				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		4,0	4,0	4,0	4,0	16,0
	Źródła finansowania	Budżet Gminy				
Koszty inwestycyjne w latach 2004 – 2007 -					56,0 tys. PLN	

5.3. Ochrona lasów

Tabela 5.3. Ochrona lasów - Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007

OCHRONA LASÓW						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	Ustalenie lokalizacji zalesień i zadrzewień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego				
	Jednostki realizujące	UMiG Okonek				
	Lata realizacji	2004				
	Koszty w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		Brak kosztów dodatkowych				
	Źródła finansowania					

2	Przedsięwzięcie	Promocja technik i systemów prac leśnych przyjaznych środowisku				
	Jednostki realizujące	Nadleśnictwo Okonek				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	wg potrzeb Własne				
Koszty pozainwestycyjne w latach 2004 - 2007 - 0,0 tys. PLN						

OCHRONA LASÓW

PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE

1	Przedsięwzięcie	Zalesianie gruntów porolnych				
	Jednostki realizujące	Nadleśnictwo Okonek				
	Lata realizacji	2004-2007				
	Koszty w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	
	Źródła finansowania	t.d.o.	t.d.o.	t.d.o.	t.d.o.	
2	Przedsięwzięcie	Sprzątanie lasu, usuwanie dzikich wysypisk				
	Jednostki realizujące	Nadleśnictwo Okonek				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	
	Źródła finansowania	t.d.o.	t.d.o.	t.d.o.	t.d.o.	
3	Przedsięwzięcie	Realizacja bieżących zabiegów pielęgnacyjnych zgodnie z potrzebami hodowlanymi				
	Jednostki realizujące	Nadleśnictwo Okonek				
	Lata realizacji	Ciągłe				
	Koszty w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	Koszty zgodnie z planami ochrony Środki budżetowe, środki własne Lasów Państwowych				
Koszty inwestycyjne w latach 2004 - 2007 - 0,0 tys. PLN						

5.4. Ochrona gleb

Tabela 5.4. Ochrona gleb - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007

OCHRONA GLEB						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	Prowadzenie bieżącej inwentaryzacji gleb zdegradowanych (stare składowiska, tereny po budowach itp.)				
	Jednostki realizujące	Starostwo Powiatowe				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	bd	bd	bd	bd	
FOGRiL						
Koszty pozainwestycyjne w latach 2004 – 2007 - 0,0 tys. PLN						

OCHRONA GLEB						
PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	Budowa zbiorników na gnojówkę i gnojownicę oraz płyt obornikowych				
	Jednostki realizujące	Rolnicy				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	t.d.o	t.d.o	t.d.o	t.d.o	
indywidualne						
2	Przedsięwzięcie	Dofinansowanie modernizacji i napraw opryskiwaczy rolniczych				
	Jednostki realizujące	Starostwo Powiatowe				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	0,37	0,37	0,37	0,37	1,48
PFOŚiGW						
3	Przedsięwzięcie	Odbudowa śródpolnych remiz i nowe nasadzenia (zakup sadzonek)				
	Jednostki realizujące	UMiG Okonek				
	Lata realizacji	2001-2010				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	3,0	3,0	3,0	3,0	12,0
4	Przedsięwzięcie	Prace związane z utrzymaniem sprawności sieci melioracyjnej w celu podwyższenia poziomu wód gruntowych oraz regulacje cieków				
	Jednostki realizujące	Nadleśnictwo Okonek				
	Lata realizacji	2004-2011				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	t.d.o.	t.d.o.	t.d.o.	t.d.o.	
Własne Nadleśnictwa Ekofundusz						
Koszty inwestycyjne w latach 2004 – 2007 – 13,48 tys. PLN						

5.5. Ochrona i jakość wód

Tabela 5.5.1. Ochrona i jakość wód – zaopatrzenie w wodę - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007

ZAOPATRZENIE W WODĘ						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	<i>Prowadzenie bieżącej rejestracji i kontroli właścicieli nielegalnych podłączeń wodociągowych i wydawanie oraz egzekwowanie odpowiednich decyzji administracyjnych</i>				
	Jednostki realizujące	ZGKiM w Okonku, ZUW „Krajna” w Złotowie				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	
	Źródła finansowania					
<i>Koszty poza inwestycyjne w latach 2004 - 2007 - 0,0 tys. PLN</i>						

ZAOPATRZENIE W WODĘ						
PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	<i>Wodociągowanie miasta Okonek i miejscowości Łędczek</i>				
	Jednostki realizujące	Miasto i Gmina Okonek				
	Rodzaj przedsięwzięcia	Własne				
	Lata realizacji	2006-2007				
	Koszty w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		5,0	-	1 000,0	2 000,0	3 005,0
Źródła finansowania	Budżet Miasta, Fundusze Rozwoju Regionalnego					
<i>Koszty inwestycyjne w latach 2004 – 2007 - 3005,0 tys. PLN</i>						

Tabela 5.5.2. Ochrona i jakość wód - gospodarka ściekowa - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007

GOSPODARKA ŚCIEKOWA						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	<i>Prowadzenie bieżącej rejestracji i kontroli odprowadzania i gromadzenia ścieków, w tym bieżąca identyfikacja właścicieli nielegalnych podłączeń i wydawanie oraz egzekwowanie odpowiednich decyzji administracyjnych</i>				
	Jednostki realizujące	UMiG Okonek				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
		b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.
	Źródła finansowania	-				
2	Przedsięwzięcie	<i>Wprowadzenie zapisów w planie zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe przed zainwestowaniem i rygorystyczne przestrzeganie tych zapisów.</i>				
	Jednostki realizujące	UMiG Okonek				
	Lata realizacji	2004 - ...				
	Koszty w latach 2004 - 2007	2004	2005	2006	2007	razem

	(w tys. PLN)	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.	b.k.d.
	Źródła finansowania	-				
Koszty pozainwestycyjne w latach 2004 - 2007 - 0,0 tys.PLN						

GOSPODARKA ŚCIEKOWA						
PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	Budowa kolektora sanitarnego w miejscowości Lotyń				
	Jednostki realizujące	UMiG Okonek				
	Lata realizacji	2004-2006				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	Budżet gminy , SAPARD				
2	Przedsięwzięcie	Kontynuacja budowy kolektora sanitarnego w miejscowości w Okonku				
	Jednostki realizujące	UMiG Okonek				
	Lata realizacji	2007-2011				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	Budżet Miejski , Fundusze Ochrony środowiska, Fundusz Strukturalny				
Koszty inwestycyjne w latach 2004 - 2007 - tys.PLN						

5.6. Jakość powietrza atmosferycznego

Tabela 5.6. Jakość powietrza atmosferycznego - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007

JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	Promowanie budownictwa stosującego materiały energooszczędne				
	Jednostki realizujące	UMiG Okonek				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
2	Przedsięwzięcie	Upowszechnianie komunikacji zbiorowej				
	Jednostki realizujące	UMiG Okonek, Szkoły				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
3	Przedsięwzięcie	Promowanie proekologicznych środków transportu				
	Jednostki realizujące	UMiG Okonek, Szkoły				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				

4	Przedsięwzięcie	Promowanie najlepszych projektów dotyczących wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i niekonwencjonalnych				
	Jednostki realizujące	UMiG				
	Lata realizacji	2004.....				
	Koszty w latach 2004 - 2007	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
Koszty pozainwestycyjne w latach 2004 - 2007		-		0,0 tys. PLN		

5.7. Hałas

Tabela 5.7. Hałas - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 – 2007

HAŁAS						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	Wprowadzenie zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem				
	Jednostki realizujące	UMiG Okonek				
	Lata realizacji	2004				
	Koszty w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
Koszty pozainwestycyjne w latach 2004 - 2007		-		0,0 tys. PLN		

HAŁAS						
PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	Systematyczne wprowadzanie pasów wielowarstwowej zieleni izolacyjnej i obwałowań ziemnych				
	Jednostki realizujące	Zarządy Dróg				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	t.d.o.	t.d.o.	t.d.o.	t.d.o.	
Koszty inwestycyjne w latach 2004 - 2007		-		0,0 tys. PLN		

5.8. Promieniowanie elektromagnetyczne

Tabela 5.8. Promieniowanie elektromagnetyczne - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 - 2007

PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	Uregulowanie stanu formalno-prawnego istniejących punktów pól promieniowania elektromagnetycznego zgodnie z Ustawą				
	Jednostki realizujące	Wojewoda				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007	2004	2005	2006	2007	razem

	(w tys. PLN)	Bd
	Źródła finansowania	-
Koszty pozainwestycyjne w latach 2004 - 2007		- 0,0 tys. PLN

5.9. Poważne awarie

Tabela 5.9. Poważne awarie - przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2004 - 2007

POWAŻNE AWARIE						
PRZEDSIĘWZIĘCIA POZAINWESTYCYJNE						
1	Przedsięwzięcie	Systematyczna kontrola pojazdów do transportu materiałów niebezpiecznych				
	Jednostki realizujące	Policja, Inspekcja Ruchu Drogowego				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
2	Przedsięwzięcie	Aktualizacja tras optymalnego przewozu materiałów niebezpiecznych				
	Jednostki realizujące	Wojewoda, Zarządy Dróg				
	Rodzaj przedsięwzięcia	-				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	Brak kosztów dodatkowych				
3	Przedsięwzięcie	Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia				
	Jednostki realizujące	Szkoły, UMiG, pozarządowe organizacje				
	Lata realizacji	ciągłe				
	Koszty w latach 2004 – 2007 (w tys. PLN)	2004	2005	2006	2007	razem
	Źródła finansowania	PFOŚiGW, GFOŚiGW				
Koszty pozainwestycyjne w latach 2004 - 2007		- 0,0 tys. PLN				

6. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM

6.1. Wprowadzenie

Finansowanie (rozdz.7) stanowi jeden z ważniejszych instrumentów realizacji programu ochrony środowiska, ale nie jedyny. Bardzo istotne w procesie wdrażania programu jest właściwe wykorzystanie rozwiązań o charakterze organizacyjnym, uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju. Stąd wynika potrzeba sformułowania w niniejszym "Programie..." zasad zarządzania środowiskiem. Trzeba przy tym pamiętać, że zarządzanie środowiskiem - również w kontekście integracji z Unią Europejską - nie jest wyłączną domeną służb ochrony środowiska. Chodzi o to, aby w procesie wdrażania programu ochrony środowiska uczestniczyli przedstawiciele różnych branż i gałęzi gospodarki oraz sfery życia społecznego, a ich działania były zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Niniejszy rozdział opisuje instrumenty wspomagające realizację programu ochrony środowiska, tzw. instrumenty polityki ekologicznej, zasady zarządzania środowiskiem, wynikające z zakresu kompetencyjnego administracji samorządowej szczebla gminnego. W zarządzaniu środowiskiem szczególną rolę pełni „Program ochrony środowiska”, który to program, z punktu widzenia organów gminy, może być postrzegany jako instrument koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska oraz intensyfikacji współpracy różnych instytucji / organizacji, opartej o dobrowolne porozumienia na rzecz efektywnego wdrażania niniejszego Programu. Dlatego celowe jest przedstawienie procedury wdrażania „Programu...”, aby właściwe służby administracji publicznej miały czytelny obraz terminów i zakresów weryfikacji poszczególnych elementów programu oraz jasne określenie zasad współpracy poszczególnych grup zadaniowych w realizacji programu.

6.1.1. Instrumenty polityki ochrony środowiska

Instrumentarium służące realizacji polityki ochrony środowiska wynika z szeregu ustaw, wśród których najważniejsze to: prawo ochrony środowiska, prawo wodne, ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach, prawo geologiczne i górnicze, prawo budowlane.

Wśród instrumentów zarządzania ochroną środowiska można wyróżnić instrumenty o charakterze politycznym (np. Polityka Ekologiczna Państwa, wojewódzkie / powiatowe i gminne programy ochrony środowiska), instrumenty prawno - administracyjne oraz instrumenty o charakterze horyzontalnym (systemy zintegrowanego zarządzania środowiskiem, monitoring środowiska, system statystyki, społeczna partycypacja, działania edukacyjne, narzędzia polityki technicznej i naukowej, konwencje, umowy i porozumienia międzynarodowe).

Tradycyjny podział instrumentów zarządzania środowiskiem wyróżnia instrumenty o charakterze prawnym, finansowym i społecznym oraz strukturalnym.

6.1.2. Instrumenty prawne

Decyzje, zezwolenia i zgody wydawane przez Burmistrza

w zakresie ustawy prawo ochrony środowiska Burmistrz:

- może nakazać (w drodze decyzji) osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko (art. 363 poś),
- może nakazać (w drodze decyzji) osobie fizycznej prowadzącej instalację lub użytkującej urządzenie w ramach zwykłego korzystania ze środowiska prowadzenie w określonym czasie pomiarów, jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika, że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych (art. 150 poś),

- jest organem właściwym do przyjęcia zgłoszenia instalacji mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko, z której emisja nie wymaga zezwolenia, prowadzącej przez osobę fizyczną w ramach zwykłego korzystania ze środowiska (art. 152 poś),
- może ustalić (w drodze decyzji) wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga zezwolenia – jeśli jest to uzasadnione koniecznością ochrony środowiska (art. 154 poś),
- przyjmuje od wskazanych podmiotów i przekazuje wojewodzie informacje o wykorzystywanych substancjach stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (art. 162 ust 5 i 6 poś),
- przyjmuje informację o wystąpieniu poważnej awarii (art.245 ust 1 poś),
- przyjmuje od podmiotu korzystającego ze środowiska wykaz, na podstawie którego ustalono opłaty za składowanie odpadów (art. 286 ust 2 poś);

w zakresie ustawy o odpadach Burmistrz:

- wydaje opinie dotyczące zatwierdzenia programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi (art. 19 ust 5 u.odp.),
- przyjmuje kopie informacji o ilości i rodzajach wytworzonych odpadów (art.24 ust 9 u.odp.)
- nakazuje, w drodze decyzji posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania wskazując sposób wykonania tej decyzji (art. 34 u.odp.),
- może, przed wydaniem decyzji ustalającej warunki zabudowy i zagospodarowaniu terenu dla budowy składowiska odpadów zażądać ekspertyzy co do możliwości odzysku lub unieszkodliwiania odpadów (art. 51.u.odp.),
- wydaje opinie dotyczące zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów (art. 26 ust.6 i art. 28 ust 2);

w zakresie ustawy o ochronie przyrody Burmistrz:

- wydaje zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów (art.47e u.o.p.),
- ustala wysokość opłaty za usunięcie drzewa lub krzewów (art.47f u.o.p.),
- wymierza karę pieniężną za zniszczenie terenów zieleni albo drzew lub krzewów, powodowanie niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych lub wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności oraz za usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia, a także za zniszczenie spowodowane niewłaściwą pielęgnacją terenów zieleni, zadrzewień, drzew lub krzewów (art. 47k u.o.p.);

w zakresie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie Burmistrz:

- sprawuje nadzór nad wykonywaniem przez właścicieli nieruchomości obowiązków w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości (art. 5 ust. 6 u.c.p.),
- wydaje zezwolenie na świadczenie usług w zakresie określonym ustawą (art. 7 u.c.p.);

w zakresie ustawy prawo geologiczne i górnicze Burmistrz:

- uzgadnia udzielenie koncesji na działalność określoną w art. 15 ust 1-4 (art. 16 ust 5 pr.g.g.)
- opiniuje wydanie decyzji w sprawie zatwierdzenia projektu prac geologicznych (art. 33 ust. 2 pr.g.g.),
- opiniuje wydanie decyzji w sprawie zatwierdzenia planu ruchu zakładu górniczego (art. 64 ust 5 pr.g.g.);

w zakresie prawa wodnego Burmistrz:

- nakazuje właścicielowi gruntu przywrócić stan poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom, jeżeli spowodował zmiany stanu wody na gruncie, szkodliwie wpływające na grunty sąsiednie (art. 29 ust 2 pr.wod.),
- zatwierdza ugodę zawartą przez właścicieli gruntów ustalającą zmiany stanu wody na gruntach, jeżeli zmiany te nie wpływają szkodliwie na inne nieruchomości lub gospodarkę wodną (art. 30 ust 2 pr.wod.).

Uchwały Rady Miejskiej

Do najważniejszych należy zaliczyć uchwały:

- w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (art. 6-9 u.z.p.),
- w sprawie programu ochrony środowiska dla gminy (art. 18 poś),
- w sprawie planu gospodarki odpadami dla gminy (art. 14 u.odp.),
- o nałożeniu obowiązku udzielania informacji o wytworzonych odpadach oraz sposobach gospodarowania odpadami – w odniesieniu do odpadów innych niż niebezpieczne – w ilości do 5 ton rocznie (art. 17 ust. 3 u.odp.),
- w sprawie wprowadzania niektórych form ochrony przyrody (art. 34 u.o.p.),
- w sprawie uznania określonego obszaru pokrytego drzewostanem o charakterze parkowym za park gminny (art. 34a u.o.p.),
- określającą szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy (art. 4 u.c.p.),
- uchwałę w sprawie wyznaczenia miejsc wydobywania kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów w granicach powszechnego korzystania z wody.

Kontrola przestrzegania prawa

Za kontrolę przestrzegania warunków określonych w różnych pozwoleniach dotyczących korzystania z zasobów środowiska naturalnego odpowiada wojewódzki inspektor ochrony środowiska. Ponadto, Wojewoda na wniosek wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska lub za jego zgodą, może powierzyć w drodze porozumienia, prowadzenie spraw z zakresu właściwości wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, w tym wydawanie w jego imieniu decyzji administracyjnych, powiatom położonym na terenie województwa.

Monitoring stanu środowiska

Szczególnym instrumentem prawnym stał się monitoring, czyli pomiar stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska, jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiskowych. Monitoring był zwykle zaliczany do instrumentów społecznych (informacyjnych), jako bardzo ważna podstawa analiz, ocen czy decyzji. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących przez zapisy w niektórych aktach prawnych czynią je instrumentem o znaczeniu prawnym. Monitoring gleb prowadzi Starostwo powiatowe. Monitoring powietrza, hałasu, wód podziemnych i powierzchniowych prowadzi WIOŚ.

6.1.3. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą przede wszystkim: opłata za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjna kara pieniężna i fundusze celowe

Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska

Opłaty te pełnią funkcje prewencyjne. Funkcja prewencyjna realizowana jest poprzez zachęcanie podmiotów (dotyczy to podmiotów gospodarczych) do wyboru technologii, lokalizacji produkcji, instalowania urządzeń ochronnych oraz oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych w sposób najodpowiedniejszy z punktu widzenia ochrony środowiska.

Opłaty pobierane są za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- składowanie odpadów,
- wyłączanie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,
- usuwanie drzew i krzewów.

Opłaty trafiają do funduszy celowych (fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz fundusz ochrony gruntów). Pobierają je organy administracji (np. Urząd Marszałkowski, organ gminy) lub, jak w przypadku gruntów rolnych i leśnych, wnoszone są bezpośrednio do funduszu celowego.

Podmiot korzystający ze środowiska ustala we własnym zakresie wysokość należnej opłaty (według stawek obowiązujących w okresie, w którym korzystanie ze środowiska miało miejsce) i wnosi ją na

rachunek właściwego urzędu marszałkowskiego. Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami ponoszą opłaty za korzystanie ze środowiska w zakresie, w jakim to korzystanie wymaga pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska oraz pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w rozumieniu przepisów ustawy Prawo wodne.

Należy także wspomnieć, że podobne opłaty pobiera się na podstawie przepisów prawa górniczego i geologicznego za działalność koncesjonowaną.

Administracyjne kary pieniężne

Kary pieniężne nie są sensu stricto środkiem ekonomicznym, są raczej związane z instytucją odpowiedzialności prawnej. Spełniają jednak funkcje podobne do opłat. Kary pobiera się w tych samych sytuacjach co opłaty, lecz za działania niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu, karę wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, a w odniesieniu do drzew i krzewów - organ gminy. Stawki kar zwykle są kilkakrotnie wyższe niż opłaty i trafiają do funduszy celowych. Ustawa poś przewiduje możliwość odraczania, zmniejszania lub umarzania administracyjnych kar pieniężnych.

6.1.4. Instrumenty społeczne

Instrumenty społeczne wspomagają realizację programu ochrony środowiska. Zagadnienie to wiąże się z realizacją zasady współdziałania, której służą uzgodnienia i usprawnienia instytucjonalne.

Instrumenty społeczne są to narzędzia dla usprawniania współpracy i budowania partnerstwa, tzw. „uczenie się poprzez działanie”. Wśród nich istnieje podział na dwie kategorie wewnętrzne: pierwsza dotyczy działań samorządów a narzędziami są przede wszystkim działania edukacyjne, druga polega na budowaniu powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem, gdzie podstawą jest komunikacja społeczna: systemy konsultacji i debat publicznych oraz wprowadzanie mechanizmów tzw. budowania świadomości (kampanie edukacyjne).

Działania edukacyjne realizowane są w różnych formach i na różnych poziomach, począwszy od przedszkoli, poprzez szkoły wszystkich stopni a skończywszy na tematycznych szkoleniach adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji. Działalność ta prowadzona jest od wielu lat, lecz ciągle wymaga dalszego poszerzania sposobów aktywizacji społeczeństwa oraz szkolenia coraz to innych grup zawodowych i społecznych. Edukacja ekologiczna została szerzej we wcześniejszych rozdziałach.

Czynnikami decydującymi o sukcesie realizowanej edukacji ekologicznej są rzetelna informacja o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem. Komunikacja społeczna coraz częściej nabiera form zinstytucjonalizowanych. Z jednej strony jest to tworzenie biur komunikacji społecznej w urzędach, z drugiej strony - podpisywanie formalnych deklaracji współpracy z organizacjami społecznymi i wspieranie ich działań poprzez np. wprowadzanie przedstawicieli organizacji do różnego rodzaju ciał opiniotwórczo-doradczych, organizowanie regularnych spotkań z organizacjami, itp.

Im szerszy jest zakres strategii lub programu i związanych z nią działań, tym więcej jest grup i osób, które mogą wpłynąć na proces opracowywania i wdrażania strategii czy też programu: od sposobu i jakości komunikowania się z nimi zależą wspólnie wypracowane cele i ich realizacja.

W nowym podziale kompetencji ustawodawca nakłada na instytucje rządowe i samorządowe obowiązek wzajemnego informowania się i uzgadniania. Obowiązek ten dotyczy w pierwszej kolejności wymiany informacji między przedstawicielami różnych szczebli samorządu i rządowych organizacji ochrony środowiska.

Ustawa prawo ochrony środowiska nie przewiduje żadnych ograniczeń w korzystaniu z prawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, a dostęp do informacji nie jest uzależniony od uczestnictwa w żadnym konkretnym postępowaniu i posiadania jakiegokolwiek interesu w sprawie.

Szeroko pojęta komunikacja może służyć:

- wymianie informacji roboczej z innymi osobami pracującymi nad tym samym tematem,
- wspieraniu procesu, np. przekazywaniu określonych informacji politykom, sponsorom czy decydentom,
- wciąganiu stron do współpracy, np. budowaniu zainteresowania dzięki rzetelnej i ciekawie podanej informacji, wymiana zdań z osobami o postawie (początkowo) krytycznej, wyjaśnianie stanowisk,
- zapobieganiu zakłóceniom procesu (np. blokowaniu realizacji) poprzez wciągnięcie wszystkich zainteresowanych stron "otwartego planowania" w proces opracowywania strategii / programu,
- promocji strategii / programu (m.in. promocja sukcesu).

Dobra komunikacja z różnymi partnerami włączonymi w zagadnienie ochrony środowiska i rozwoju społeczno-gospodarczego (grupami zadaniowymi) jest podstawą dobrej współpracy, prowadzącej do większego zaangażowania w realizację polityki ochrony środowiska.

Współdziałanie jest niezbędnym instrumentem w przypadku konieczności uczestniczenia kilku podmiotów w finansowaniu przedsięwzięcia objętego programem ochrony środowiska. Jest to jednocześnie najlepszy przykład partnerstwa, także publiczno-prywatnego w celu np. wykonania tzw. montażu finansowego. Uczestnictwo prywatnych właścicieli działek (np. w przypadku budowy systemu kanalizacji) wymaga zastosowania rozwiązań prawnych umożliwiających uczestnictwo grupy prywatnych podmiotów fizycznych jako partnera dla innych podmiotów prawnych. Takie rozwiązania w postaci np. utworzenia komitetu budowy, mogą także umożliwić formalne przekazywanie dofinansowania grupie prywatnych właścicieli ze strony podmiotu dysponującego środkami na realizację przedsięwzięcia np. w rodzaju przydomowych oczyszczalni ścieków.

Podobne rozwiązanie może być przyjęte w przypadku wspomagania przedsięwzięć związanych ze zmianą nośnika energii w systemach ogrzewania w domach mieszkalnych.

Współdziałanie w ramach gospodarki wodno-ściekowej czy gospodarki odpadami będzie polegało na uzgodnieniach dotyczących finansowania i organizacji działań w tym zakresie. Szczególnie istotne będzie działanie w porozumieniu w przypadku współfinansowania przedsięwzięć oraz korzystania z funduszy UE.

Władze Miasta i Gminy Okonek współpracują lub będą współpracować z zakładami przemysłowymi oraz organizacjami publicznymi dla osiągnięcia lepszego poziomu ochrony środowiska.

Konwencjonalne podejście do kształtowania polityki ochrony środowiska (system nakazowo-kontrolny z wykorzystaniem instrumentów regulacyjnych i bodźców ekonomicznych) wciąż dominuje - przemysł musi spełniać normy i uiszczać opłaty ustanowione przez rząd, a przeważającymi technikami ochronnymi są technologie "końca rury", np. utylizacja odpadów.

Korzystne uzupełnienie stanu obecnego w zakresie efektywnego zarządzania środowiskiem powinno stanowić komplementarne podejście bazujące na współpracy, z zaangażowaniem "grup zadaniowych / docelowych". Kooperatywne kształtowanie polityki ochrony środowiska jest efektywniejsze dla np. zrównoważonego rozwoju przemysłu, niż tradycyjne regulacje nakazowo-kontrolne. Wynika to z lepszego wykorzystania potencjału zaangażowanej tu strony przemysłowej.

6.1.5. Instrumenty strukturalne

Instrumenty strukturalne rozumiane są jako narzędzia dla formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych. Są to przede wszystkim strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego.

Strategie i programy wdrożeniowe

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Okonek jest dokumentem wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska w skali gminy i miasta. Dokument ten jest bazą dla programów sektorowych (np. dot. rozwoju przemysłu, turystyki, ochrony zdrowia, itd.), a także daje ogólne wytyczne co do kierunków działań w zakresie ochrony środowiska.

Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Okonek jest zarówno planem polityki ochrony środowiska do 2011 roku, jak i programem wdrożeniowym na najbliższe 4 lata (2004 - 2007).

Należy jednak zaznaczyć, że program ochrony środowiska uwzględnia kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej strony wytycza pewne ramy tego rozwoju. Oznacza to, że działania realizowane np. w przemyśle czy rolnictwie muszą być brane pod uwagę w programie ochrony środowiska i jednocześnie ochrona środowiska wymaga podejmowania pewnych działań w poszczególnych dziedzinach gospodarki i codziennego bytowania mieszkańców.

Również plan gospodarki odpadami, jest planem strategicznym i wdrożeniowym. Podaje on zarówno projektowany system gospodarowania odpadami, ale także rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć oraz harmonogram uruchamiania środków finansowych i ich źródeł.

Systemy zarządzania środowiskowego

Od zakładów przemysłowych, które nadal są źródłem poważnych zagrożeń dla środowiska, oczekuje się zwiększonej aktywności na rzecz jego ochrony. Ochrona ta nie może sprowadzać się tylko do naprawy już zaistniałych szkód i spełniania wymogów zdefiniowanych w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska. Konieczne staje się przede wszystkim zapobieganie powstawaniu negatywnych oddziaływań czy szkód w środowisku. Działania na rzecz ochrony środowiska wymuszane są przez czynniki zewnętrzne: społeczeństwo, przepisy prawne, administrację publiczną zajmującą się ochroną środowiska, a także międzynarodowe otoczenie.

Koncepcja zrównoważonego rozwoju stwarza podstawę do zmiany nastawienia przedsiębiorców do ochrony środowiska, polegające na samodzielnym definiowaniu problemów i szukaniu (z wyprzedzeniem) środków zaradczych. Stąd powstała koncepcja zarządzania środowiskowego.

Cechą zarządzania środowiskowego jest włączenie środowiska i jego ochrony do celów strategicznych firmy i przypisanie tych zagadnień do kompetencji zarządu firmy. Idea ta jest realizowana poprzez wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (systemy sformalizowane - np. normy ISO 14 000 EMAS, lub niesformalizowane - np. Program Czystszej Produkcji). Powinny być prowadzone działania inspirujące firmy do starań o wprowadzenie systemu zarządzania środowiskowego, wskazujące na niewątpliwie korzyści wynikające z jego wprowadzenia. Systemy zarządzania środowiskowego polecane są również dla zakładów gospodarki komunalnej oraz instytucji publicznych, w tym Urzędu Gminy i Miasta.

6.3. Upowszechnianie informacji dla środowisku

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie, znajdujące się w ich posiadaniu (art. 19 ustawy prawo ochrony środowiska). Zakres informacji i zasady ich udostępniania określa poś Dział IV Informacje o środowisku.

Istotną rolę będą pełniły pozarządowe organizacje ekologiczne prowadzące działalność informacyjną lub konsultacyjną dla społeczeństwa. Intensyfikowane będą działania wynikające z „Narodowej strategii edukacji ekologicznej” oraz jej programu wykonawczego.

6.4. Organizacja zarządzania środowiskiem

6.4.1. Wprowadzenie

Zarządzanie środowiskiem w okresie początkowym będzie wymagało wyodrębnienia struktury zarządzania środowiskiem od struktury zarządzania tym programem. Jednakże, docelowo program ten powinien utożsamiać się z systemem zarządzania środowiskiem w gminie. Jest to jeden z najważniejszych celów postawionych przed zarządzającymi programem. Program powinien wypracować instrumentarium, które umożliwi osiągnięcie unifikacji zarządzania programem z zarządzaniem środowiskiem.

6.4.2. Ogólne zasady zarządzania środowiskiem

Dotychczasowy rozwój teorii i praktyki zarządzania ekologicznego wskazuje, że system zarządzania realizujący cele ekologiczne powinien opierać działania na następujących zasadach:

- zanieczyszczający płaci, użytkownik płaci,
- przezorności,
- współodpowiedzialności,
- pomocniczości.

Są to zasady powszechnie już akceptowane i stosowane w wielu krajach. Jednocześnie z istoty koncepcji zrównoważonego rozwoju wynikają tzw. złote reguły zarządzania ekologicznego:

- nieodnawialne zasoby środowiska powinny być wykorzystywane w takim zakresie, w jakim istnieje możliwość ich substytucyjnego kompensowania zasobami odnawialnymi,
- odnawialne zasoby środowiska powinny być wykorzystywane tylko w zakresie nie przekraczającym stopnia ich odnawialności,
- chłonność środowiska nie powinna być w żadnym zakresie przekroczona,
- różnorodność biologiczna środowiska nie powinna maleć.

Podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska kierują się głównie efektami ekonomicznymi i zasadami konkurencji rynkowej, a od niedawna liczą się także z głosami opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizację technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stałą kontrolę emisji zanieczyszczeń.

Institucje działające w ramach administracji odpowiedzialnych za wykonywanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska przez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska.

Istotnym novum w nowym podziale kompetencji jest nałożenie na wszystkie szczeble samorządu i organów rządowych ochrony środowiska obowiązku wzajemnego informowania się i uzgadniania. Dotyczy to również programów ochrony środowiska.

Przepisy przewidują tworzenie na wszystkich szczeblach administracji rozbudowanego systemu dokumentów planistycznych wytyczających generalne kierunki polityki rozwoju w kontekście ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego.

Zarządy województw, powiatów i gmin sporządzają programy ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa.

Dokumenty dotyczące zagospodarowania przestrzennego sporządza się na wszystkich szczeblach, ale nie wszystkie mają jednakową moc prawną i rolę w całym systemie. Z punktu widzenia prawnego najmocniejszą pozycję w omawianej strukturze ma gmina, gdyż tylko miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalane przez gminy, mają rangę obowiązującego powszechnie przepisu prawa. Oznacza to w uproszczeniu, że wszelkie programy, plany i strategie formułowane na różnych szczeblach mają tylko wtedy szansę realizacji, jeśli znajdą odzwierciedlenie w konkretnym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Samorząd gminy określa również strategię rozwoju gminy, na którą składa się m.in. racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Ustawowy jest również obowiązek uchwalenia gminnego programu ochrony środowiska.

6.4.3. Zarządzanie programem ochrony środowiska

Podstawową zasadą realizacji programu ochrony środowiska powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, świadome istnienia programu i swojego uczestnictwa w nim. Szansę na skuteczne wdrożenie Programu daje dobra organizacja zarządzania nim.

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji Programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Burmistrzu, który składa Radzie Miejskiej raporty z wykonania Programu. Burmistrz współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego oraz powiatowego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda (oraz podległe mu służby zespolone) dysponuje instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. Natomiast w dyspozycji Zarządu Województwa, Powiatu Złotowskiego oraz Burmistrza Miasta i Gminy Okonek znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań programu (poprzez WFOŚiGW w Poznaniu, PFOŚiGW w powiecie oraz GFOŚiGW w gminie).

Ponadto Burmistrz współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (IS, WIOŚ), prowadzą monitoring wód (RZGW).

Jak już wspomniano wcześniej, odbiorcą Programu są mieszkańcy Miasta i Gminy Okonek, którzy subiektywnie oceniają efekty wdrożonych przedsięwzięć. Ocenę taką można uzyskać poprzez wprowadzenie odpowiednich mierników świadomości społecznej, co opisano w dalszej części dokumentu.

6.4.4. Monitoring wdrażania programu

Zakres monitoringu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- określenia stopnia wykonania przedsięwzięć priorytetowych,
- określenia stopnia realizacji przyjętych celów,
- oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- analizy przyczyn tych rozbieżności.

Burmistrz będzie oceniał co dwa lata stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w programie. Pod koniec 2005 roku nastąpi ocena realizacji przedsięwzięć priorytetowych przewidzianych do realizacji w latach 2004 - 2007. Wyniki oceny będą stanowiły wkład dla nowej listy przedsięwzięć, obejmujących okres 2006 - 2009. Ten cykl będzie się powtarzał co dwa lata, co zapewni ciągły nadzór nad wykonaniem Programu.

W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych (określonych w tym dokumencie dla okresu do 2011 roku). Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie "Prawo ochrony środowiska", a dotyczących okresu, na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska. Wynikającymi z zapisów ustawy są następujące działania:

- ocena postępów we wdrażaniu programu ochrony środowiska, w tym przygotowanie raportu (co dwa lata),
- aktualizacja listy przedsięwzięć (co dwa lata),
- aktualizacja polityki ochrony środowiska, tj. celów ekologicznych i kierunków działań (co cztery lata).

Wskaźniki monitorowania efektywności Programu

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu jest dobry system sprawozdawczości, oparty na wskaźnikach (miernikach) stanu środowiska i zmiany presji na środowisko, a także na wskaźnikach świadomości społecznej. Poniżej zaproponowano istotne wskaźniki, przyjmując że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie modyfikowana.

Tabela 6.1. Wskaźniki monitorowania efektywności "Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Okonek"

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy (2002 r.)
<i>A. Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko</i>		
1	Jakość wód powierzchniowych płynących	rz. Gwda - III rz. Szczyra – II rz. Debrzynka – III rz. Czarna - non
2	Jakość jezior- kąpielisko Jez. Leśne	II
3	Jakość wód podziemnych	Ib
4	Stopień zwodociągowania gminy i miasta	93,3%
5	Stopień skanalizowania gminy i miasta	56,9%
6	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód powierzchniowych lub do ziemi nieoczyszczone	181,7 dam ³
7	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód powierzchniowych lub do ziemi i oczyszczone	73,7 dam ³
8	Długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	0,13
9	Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych / 1 mieszkańca x rok	Szczegóły w PGO
10	Udział odpadów komunalnych składowanych na składowiskach	Szczegóły w PGO
11	Udział odpadów przemysłowych składowanych na składowiskach	Szczegóły w PGO
12	Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	nieznacząca
13	Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych (bez CO ₂)	nieznacząca
14	Procentowy udział lasów	41,7%
15	Ilość pomników przyrody	12
<i>B. Wskaźniki świadomości społecznej</i>		
16	Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska wg oceny jakościowej	b.d.
17	Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców	b.d.
18	Liczba, jakość i skuteczność kampanii edukacyjno – informacyjnych	b.d.

Określenie powyższych wskaźników wymaga posiadania odpowiednich informacji:

- Pochodzących z monitoringu środowiska (grupa A). Informacje te powinny być opracowane przez WIOŚ
- Pochodzących z przeprowadzenia odpowiednich badań społecznych (grupa B), np. raz na 4 lata. Badania te powinny być prowadzone przez wyspecjalizowane jednostki badania opinii społecznej. Mierniki społecznych efektów programu są wielkościami wolnozmiennymi. Są wynikiem badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów programu przez ilość i jakość interwencji zgłaszanych do Urzędu Miasta, Starostwa, Wojewody, WIOŚ.

W oparciu o analizę wskaźników grupy A i grupy B będzie możliwa ocena efektywności realizacji „Programu ochrony środowiska”, a w oparciu o tą ocenę – aktualizować program.

6.4.5. Harmonogram wdrażania Programu

Poniższa przedstawia szczegółowy harmonogram wdrażania „Programu ...”. Należy jednak zaznaczyć, iż możliwe są modyfikacje tego harmonogramu w zależności od oceny postępów w zakresie osiągania celów i zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych.

Tabela 6.2. Harmonogram wdrażania "Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Okonek"

Lp.	Zadania	Rok	2004	2005	2006	2007	2008	Itd.
1.	Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Okonek							
	a) Cele do 2011 roku i kierunki działań		Do 2011				Do 2015	
	b) lista przedsięwzięć proponowanych do realizacji w latach 2004 -2007		2004 do 2007		2007 - 2010		2009 do 2012	
2.	Monitoring							
2.1.	<i>Monitoring stanu środowiska</i>							
2.2.	<i>Monitoring polityki środowiskowej</i>							
	• Mierniki efektywności Programu							
	• Ocena realizacji listy przedsięwzięć							
	• Raporty z realizacji Programu							
	• Ocena realizacji celów do 2011 roku (2015, itd.) i kierunków działań							

6.5. Główne działania w ramach zarządzania Programem

W oparciu o poprzednie paragrafy niniejszego rozdziału, poniższa tabela przedstawia najważniejsze działania w ramach następujących zagadnień: wdrażanie "Programu ochrony środowiska" (koordynacja, weryfikacja celów ekologicznych, strategii ich i listy przedsięwzięć, współpraca z różnymi jednostkami), edukacja i komunikacja ze społeczeństwem (w tym system informacji o środowisku), systemy zarządzania środowiskiem, monitoring stanu środowiska. Dla każdego zagadnienia wskazano instytucje uczestniczące w realizacji wyszczególnionych działań.

Tabela 6.3. Główne działania w ramach zarządzania środowiskiem

Lp.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2004-2007	Instytucje uczestniczące
1.	WDRAŻANIE PROGRAMU	- Koordynacja wdrażania Programu - Współpraca z różnymi jednostkami	Burmistrz, Inne jednostki wdrażające

	OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY OKONEK	<ul style="list-style-type: none"> - Ocena wdrożenia przedsięwzięć (2x, 2006 i 2008) - Ocena realizacji i weryfikacja celów ekologicznych i kierunków działań (1x, 2006) - Raporty o wykonaniu Programu (2x, 2005 i 2007) 	Program
2.	Edukacja ekologiczna, Komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój różnorodnych form edukacji ekologicznej w oparciu o instytucje zajmujące się tym zagadnieniem- Realizacja zapisów ustawy dot. dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie - Większe wykorzystanie mediów (prasa, telewizja, internet) w celach informowania społeczeństwa o podejmowanych i planowanych działaniach z zakresu ochrony środowiska, w tym realizacji programów - Stosowanie systemu "krótkich informacji" o środowisku (wydawanie ulotek i broszur informacyjnych)-Szersze włączenie organizacji pozarządowych w proces edukacji ekologicznej i komunikacji ze społeczeństwem 	Burmistrz, organy gminy, Zarząd województwa WIOŚ, Organizacje pozarządowe
3.	Systemy zarządzania środowiskiem	<ul style="list-style-type: none"> - Rozszerzanie systemu ISO 14001 w jednostkach gminy - Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem 	Burmistrz, Starosta, Wojewoda Fundusze celowe
4.	Monitoring stanu środowiska	<ul style="list-style-type: none"> - Zgodnie z wymaganiami ustawowymi - Informacje o stanie środowiska w gminie 	WIOŚ, WSSE Burmistrz

7. ASPEKTY FINANSOWE WDRAŻANIA PROGRAMU

7.1. Wprowadzenie

W niniejszym Wprowadzeniu rozdziale omówiono potencjalne źródła finansowania i ich szacunkowy udział w kosztach realizacji przedsięwzięć zdefiniowanych w "Programie..." (par. 7.2.). Koszty wdrażania "Programu ..." zostały określone dla okresu 2004 - 2007 (par. 7.3.). Dla dalszych okresów (po 2007 roku) koszty powinny być szacowane w następnych etapach realizacji Programu, w ramach uściślenia informacji i korygowania działań na podstawie badań monitoringowych. Koszty wdrożenia przedsięwzięć zdefiniowanych w "Programie ochrony środowiska" dla okresu 2004 - 2007, podane są w cenach III kwartału 2003 roku.

7.2. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć Programu

Niezbędnym elementem "Programu ochrony środowiska" jest wskazanie potencjalnych źródeł finansowania przedsięwzięć zdefiniowanych w programie. Są to przede wszystkim środki własne gminy wraz ze środkami pochodzącymi z gminnego funduszu ochrony środowiska, środki podmiotów gospodarczych, środki budżetu Państwa i budżetu województwa wielkopolskiego, a także środki pochodzące z funduszy celowych (PFOŚiGW, NFOŚiGW, WFOŚiGW) i środki pomocowe.

Specyfiką systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce jest to, że większą część wydatków ponoszą samorządy terytorialne, fundusze ekologiczne i przedsiębiorstwa, natomiast udział środków budżetu państwa jest niewielki.

W poprzednich latach przeciętny udział funduszy ochrony środowiska oraz dopłat do kredytów uruchamianych przez Bank Ochrony Środowiska wynosił około 30% wartości inwestycji. W najbliższych latach rola funduszy ekologicznych (przede wszystkim Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) powinna polegać na koncentrowaniu środków na wspieranie inwestycji priorytetowych z punktu widzenia integracji z UE. Jednocześnie oczekuje się spadku udziału funduszy ochrony środowiska, ze względu na ogólną poprawę stanu środowiska, a co za tym idzie zmniejszenie wpływów z tytułu opłat i kar ekologicznych. Natomiast oczekuje się większego niż dotychczas zaangażowania środków pomocowych, w tym z funduszy przedakcesyjnych oraz po uzyskaniu członkostwa w UE - funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (2004 - 2006).

Inwestycje przewidywane do realizacji w przemyśle będą finansowane ze środków własnych i kredytów komercyjnych oraz uzupełniająco z funduszy ochrony środowiska, pod warunkiem uznania danego zadania za priorytetowe w skali województwa.

Jak wspomniano wcześniej, istotny ciężar finansowania inwestycji w infrastrukturze pozostanie na barkach gminy, często poprzez zaciąganie długu w bankach i w międzynarodowych instytucjach finansujących (np. EBOiR). Coraz częściej gminy podejmują decyzje o udzieleniu praw inwestorowi zewnętrznemu do wykonywania działań z zakresu ochrony środowiska poprzez spółki z udziałem gminy, który to udział jest gwarancją jej wpływu na decyzje podejmowane przez spółkę oraz na jakość świadczonych usług.

W oparciu o analizę źródeł finansowania działań w zakresie ochrony środowiska w ostatnich latach w Polsce, województwie wielkopolskim, w Powiecie Złotowskim i Mieście i Gminie Okonek oraz prognoz co do perspektywicznych źródeł, przewiduje się następujące ramy finansowe dla wdrażania Programu w najbliższych czterech latach:

Tabela 7.1. Szacunkowe źródła finansowania i koszty w Mieście i Gminie Okonek (w tys. PLN)

Źródło finansowania	2004	2005	2006	2007	Łącznie	%
Środki własne Miasta i Gminy i powiatu	460,0	50,0	340,0	670,0	1520,0	30,68
NFOŚiGW ,WFOŚiGW	5,0	10,0	10,0	70,0	95,0	1,92
Środki pomocowe UE	950,0	0,0	710,0	1600,0	3260,0	65,79
Budżet państwa	10,0	10,0	10,0	10,0	40,0	0,81
Środki własne podmiotów gospodarczych	10,0	10,0	10,0	10,0	40,0	0,81
RAZEM	1435,0	80,0	1080,0	2360,0	4955,0	100

7.3. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2004-2007

7.3.1. Wprowadzenie

W okresie lat 2004 - 2007 przewiduje się działania z zakresu:

- Zarządzania środowiskiem zgodnie z celami i strategią Programu Ochrony Środowiska; koordynacja / zarządzanie, monitoring wdrażania programu, doskonalenie przepływu informacji,
- Inwestowania w techniczną infrastrukturę ochrony środowiska (zgodnie z listą przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2004 - 2007),
- Wykonywania niezbędnych opracowań, koncepcji, analiz i ocen (przedsięwzięcia pozainwestycyjne)

7.3.1. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2004-2007

Szacunkowe koszty wdrażania "Programu..." w latach 2004 - 2007 przedstawiono w tabeli zbiorczej. Koszty te zostały określone w oparciu o:

- szczegółowe dane zgłoszone przez różne jednostki nt. kosztów realizacji konkretnych przedsięwzięć lub szacunek kosztów przeprowadzony w oparciu o średnie wskaźniki dotyczące budowy i eksploatacji urządzeń,
- szacunek kosztów związanych z zarządzaniem Programem

Tabela 7.2. Szacunkowe koszty wdrażania Programu w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)

Lp.	Zagadnienie	Koszty w latach 2004-2007 w tys. PLN		
		Pozainwestycyjne	Inwestycyjne	Razem
1	<i>Zarządzanie Programem</i>	5,0	0,0	5,0
2	<i>Edukacja ekologiczna</i>	96,0	0,0	96,0
3	<i>Jakość wód – gospodarka ściekowa</i>	0,0	1590,0	1590,0
4	<i>Jakość wód – zaopatrzenie w wodę</i>	0,0	3005,0	3005,0
5	<i>Przyroda i krajobraz</i>	21,0	56,0	77,0
6	<i>Gleby</i>	13,0	0,0	13,0
7	<i>Gospodarka odpadami – w planie gospodarki odpadami</i>	-	-	-
Razem w latach 2004 - 2007		135,0	4651,0	4786,0

7.3.2. Prognoza podziału kosztów wg źródeł finansowania

Strukturę finansowania wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Okonek w latach 2004–2007 przedstawia tabela 7.3.

Tabela 7.3. Struktura (szacunkowo) finansowania Programu w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)

Źródło	Udział	
	%	tys. PLN
Środki własne Miasta i Gminy Okonek wraz z GFOŚiGW	30,7	1520,0
Fundusze Ekologiczne	1,9	95,0
Budżet państwa	0,8	40,0
Środki pomocowe UE	65,8	3260,0
Środki własne podmiotów gospodarczych	0,8	40,0
RAZEM	100	4955,0

8. SPIS LITERATURY

1. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2002-2010, Arcadis Ekokonrem, 2002 r.
2. Program ochrony środowiska dla Powiatu Złotowskiego na lata 2004-2011, Arcadis Ekokonrem, 2003 r.
3. Strategia rozwoju Miasta i Gminy Okonek – Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie – listopad 2000 r.
4. Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza ekosystemów mokradłowych Nadleśnictwa Okonek (RDLP, Klub Przyrodników, Świebodzin, 2003 r.
5. Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza ekosystemów mokradłowych Nadleśnictwa Okonek (RDLP) – Obręb Okonek, Klub Przyrodników, Świebodzin, 2003 r.
6. Waloryzacja przyrodnicza oraz koncepcja ochrony terenów dawnego poligonu Okonek w Nadleśnictwie Okonek, Klub Przyrodników – Pracownia Ochrony Przyrody, Świebodzin 2002 r.
7. II Polityka Ekologiczna Państwa, Warszawa, 2001
8. Narodowa strategia edukacji ekologicznej, Ministerstwo Środowiska, 1998
9. Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000 - 2006; Ministerstwo Środowiska, 2000
10. NATURA 2000 Europejska sieć ekologiczna, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002
11. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2002-2010, Arcadis Ekokonrem, 2002r.
12. Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 - 2010 (Projekt), Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002
13. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2001, WIOŚ Poznań 2002,
14. Raport z wyników spisów powszechnych – Województwo Wielkopolskie 2002 r., US w Poznaniu, Poznań 2003r.
15. Regionalny Program operacyjny Polityki Leśnej Państwa – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile, 2002r.
16. Rocznik Statystyczny Województwa Wielkopolskiego, US w Poznaniu, Poznań 2002,
17. Spójna polityka strukturalna rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 1998
18. Strategia rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w Wielkopolsce, Poznań wrzesień 2000.
19. Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002
20. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego, Poznań, lipiec 2000
21. Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego, US w Poznaniu, Poznań 2000,
22. Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Instytut Ochrony Środowiska, Zakład Polityki Ekologicznej, 2002
23. Budowa geologiczna Polski, J. Malinowski, PIG 1991
24. Geografia Regionalna Polski, J. Kondracki, 1998
25. Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2000, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, 2001
26. Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, Państwowy Instytut Geologiczny, Zakład Geologii i Hydrologii Inżynierskiej, Warszawa, 2000

9. WYKAZ SKRÓTÓW

ARiMR	- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
ANR	- Agencja Nieruchomości Rolnych
BAT	- Best Available Techniques (Najlepsze Dostępne Techniki)
BATNEEC	- Najlepsza dająca się zastosować technologia nie wymagająca nadmiernych kosztów
b.d.	- brak danych
b.k.d.	- bez kosztów dodatkowych
EEM	- Euro – Eco Meeting
EFRR	- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EMAS	- Europejski system eko-zarządzania i eko-auditów
ERDF	- z ang. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
ESOCh	- Europejska Sieć Obszarów Chronionych
FOGRiL	- Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych i Leśnych
GFOŚiGW	- Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
GPZ	- Główny Punkt Zasilania
GUS	- Główny Urząd Statystyczny
GZWP	- Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IMiGW	- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
IOŚ	- Inspekcja Ochrony Środowiska
IPPC	- Dyrektywa Unii Europejskiej o zintegrowanej kontroli i przeciwdziałaniu zanieczyszczeniu środowiska
IS	- Inspekcja Sanitarna
ISO	- International Organization for Standardization (Międzynarodowy system ujednolicania norm)
ISPA	- Fundusz pomocowy Unii Europejskiej (dla inwestycji dot. ochrony środowiska i zabudowa infrastruktury transportowej)
IUNG	- Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach
KDPR	- Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej
KRE	- Krajowa Rada Ekologiczna
LOP	- Liga Ochrony Przyrody
MEN	- Ministerstwo Edukacji Narodowej
MOŚNiL	- Minister Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
MŚ	- Ministerstwo Środowiska
MZUK	- Miejski Zakład Usług Komunalnych
MZWIK	- Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji
NFOŚiGW	- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
non	- nieodpowiadający normom
NPR	- Narodowy Plan Rozwoju
OChK	- Obszary Chronionego Krajobrazu
ODR	- Ośrodki Doradztwa Rolniczego
OECD	- Organization for Economic Cooperation and Development (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju)
OOŚ	- Ocena Oddziaływania na Środowisko
OSO	- Obszary Specjalnej Ochrony
PAN	- Polska Akademia Nauk
PCB	- Polichlorowane Bifenyle
PCT	- Polichlorowane Trifenyle
PEP	- Polityka Ekologiczna Państwa
PFOŚiGW	- Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
PGO	- Plan Gospodarki Odpadami
PHARE	- Fundusz pomocowy Unii Europejskiej
PK	- Park Krajobrazowy
PKB	- Produkt Krajowy Brutto
PKE	- Polski Klub Ekologiczny
PIG	- Państwowy Instytut Geologiczny
PM10	- Pył zawieszony o granulacji do 10 µm
POE	- Pozarządowe Organizacje Ekologiczne
POŚ	- Prawo ochrony środowiska
PRDiM	- Przedsiębiorstwo Robót Drogowych i Mostowych
PSP	- Państwowa Straż Pożarna
PTTK	- Polskie Towarzystwo Turystyczno - Krajoznawcze
PWiK	- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
PZW	- Polski Związek Wędkarski
RDLP	- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RLM	- Równoważna Liczba Mieszkańców
RZGW	- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

RZSW-M	- Rejonowy Zarząd Spółek Wodno – Melioracyjnych
SAPARD	- Fundusz pomocowy Unii Europejskiej dla rolników
SKKT	- Szkolny Klub Krajoznawczo – Turystyczny
SOO	- Specjalne Obszary Ochrony
SP	- Starostwo Powiatowe
SPO	- Sektorowy Program Operacyjny
SRM	- odpady szczególnego ryzyka
SUW	- Stacja Uzdatniania Wody
t.d.o.	- trudne do określenia
UE	- Unia Europejska
UG	- Urząd Gminy
UM	- Urząd Miasta /Marszałkowski
UNEP	- United Nations Enviroment Programme (program na rzecz środowiska ONZ)
UNIDO	- United Nations Industrial Development Organization (Organizacja NarodówZjednoczonych do spraw rozwoju przemysłu)
US	- Urząd Statystyczny
UW	- Urząd Wojewódzki
WFOŚiGW	- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	- Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska
WOSRiL	- Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
WSSE	- Wojewódzka Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna
WZMiUW	- Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
ZO LOP	- Zarząd Okręgu Ligi Ochrony Przyrody
ZPORR	- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

10. LISTA OSÓB BIORĄCYCH UDZIAŁ W SPOTKANIACH ROBOCZYCH

Lp.	Imię i nazwisko	Instytucja	Funkcja
1	Roman Staszczuk	UMiG	Z-ca Burmistrza
2	Marian Wrzeszcz	UMiG	Kierownik Wydz. GKRIOS
3	Mariusz Ikała	UMiG	Z-ca Kierownik Wydz. GKRIOS
4	Lidia Samiec	Rada Miejska	Przewodnicząca
5	Mieczysław Rapta	Rada Miejska – Komisja Ochrony Środowiska	Przewodniczący
6	Małgorzata Samec	SP Okonek	Dyrektor
7	Jan Węglowski	Gimnazjum w Okonku	Dyrektor
8	Eugeniusz Stopa	Starostwo Powiatowe	Inspektor
9	Henryk Matuszczak	ZGiM Okonek	Dyrektor
10	Przemysław Szczawiński	Nadleśnictwo Okonek	St. Ref. ds Ochrony Lasu